

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle luotsauslaiksi ja laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle luotsauslaiksi ja laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 293/2022 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- yksikön johtaja Pyry Takala, liikenne- ja viestintäministeriö
- erityisasiantuntija Katja Peltola, liikenne- ja viestintäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Lauri Koskentausta, oikeusministeriö
- erityisasiantuntija Ville Rinkineva, Liikenne- ja viestintävirasto
- johtava asiantuntija Olli Holm, Väylävirasto
- johtava varautumisiasiantuntija Tapio Tourula, Huoltovarmuuskeskus
- Suomenlahden meriliikennekeskuksen päällikkö Samu Koski, Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy
- toimitusjohtaja Nina Nyman-Johansson, AB Lantbruk Åland
- operatiivinen johtaja Tom Ekegren, Arctia Oy
- luotsausjohtaja Sanna Sonninen, Finnpiilot Pilotage Oy
- operatiivinen päällikkö Suvi-Tuuli Lappalainen, HaminaKotka Satama Oy
- rahtiliikennetoiminnan johtaja Jukka Kallio, Helsingin Satama Oy
- hallituksen puheenjohtaja Jussi Mälkiä, Meriaura Group
- satamapäällikkö Heikki Seppänen, Outokumpu Oyj
- Fleet Manager Artur Wolff, Prima Shipping Group
- toimitusjohtaja Antti Partanen, Rederi Ab Nathalie
- merilogistiikan johtaja Berit Hägerstrand-Åvall, Stora Enso Oyj
- turvallisuus- ja liikennejohtaja Pasi Roos, Suomen Lauttaliikenne Oy
- luotsi Antti Rautava, Luotsiliitto ry
- puheenjohtaja Tapio Kotkavuori, Meriliikenneohjaajat ry
- asiantuntija Ulla Hyvönen, STTK ry
- kehittämisspäällikkö Johanna Vilks, Suomen Kuntaliitto
- toiminnanjohtaja Sari Turkkila, Suomen Laivameklarit ry
- varatoiminnanjohtaja Pipsa Mörn, Suomen Laivanpäälystöliitto ry

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

- asiantuntija Joachim Alatalo, Suomen Merimies-Unioni SMU ry
- koulutuspäällikkö Mirja Rosenberg-Kurki, Suomen Purjehdus ja Veneily ry
- toimitusjohtaja Annaleena Mäkilä, Suomen Satamaliitto ry
- toimitusjohtaja Tiina Tuurnala, Suomen Varustamot ry
- toiminnanjohtaja Merja Salmi-Lindgren, Suomen Vesitiet ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sisäministeriö
- Oikeusrekisterikeskus
- Onnettomuustutkintakeskus
- Rajavartiolaitos
- Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä, EKAMI
- ESL Shipping Oy
- Neste Oyj
- Wärtsilä Oyj Abp

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Tallink Silja Oy
- Viking Line Abp
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitto ry
- Suomen Yrittäjät ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi luotsauslaki, jolla kumottaisiin voimassa oleva luotsauslaki. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

Esityksellä toteutetaan pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman tavoitetta varmistaa korkeatasoinen osaaminen ja riittävä ammattitaito merialueilla. Ehdotetuilla muutoksilla parannettaisiin merenkulun turvallisuutta säätämällä nykyistä täsmällisemmin, johdonmukaisemmin ja tasapuolisemmin luotsinkäyttövelvollisuuden ja siitä vapautumisen perusteista. Suomen luotsinkäyttöalueella kaikki vähintään 50 metriä pitkät alukset olisivat luotsinkäyttövelvollisia, ellei niiden miehistöllä ole tarvittavia luotsinkäyttövelvollisuudesta vapauttavia henkilöluvia tai ellei niitä koske muu poikkeusperuste. Kauppamerenkulun pääväylillä luotsinkäyttövelvollisuuden rajasta ehdotetaan määrättäväksi Liikenne- ja viestintäviraston määräyksellä.

Merenkulun turvallisuutta edistettäisiin edellyttämällä toimijoilta nykyistä laadukkaammin todennettua osaamista. Esityksellä nykyiset linjaluotsinkirjat ja erivapaudet korvattaisiin väylä- ja aluekohtaisilla luotsinkäyttövelvollisuudesta vapauttavilla PEC-lupakirjoilla. Tutkintojen vastaanottaminen ehdotetaan annettavaksi kokeneelle luotsille tai PEC-lupakirjanhaltijalle, jolla olisi tehtävässä edellytettävä tutkintoja vastaanottavan henkilön henkilöluva.

Uudistuksella täsmennettäisiin luotsausyhtiön oikeutta kieltäytyä luotsauspalvelun tarjoamisesta tai keskeyttää luotsaustoiminta. Laissa säädettäisiin myös luotsausyhtiön uusista velvoitteista,

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

jotka liittyvät luotsauspalvelun tarjoamiseen, yhtiön varautumiseen poikkeuksellisiin tilanteisiin sekä toiminnan kansalliseen turvallisuuteen. Luotsin vastuuta kieltäytyä luotsauksesta täsmennettäisiin.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi seuraamusmenettelyistä voimassa olevaa luotsauslakia täsmällisemmin. Luotsin ja luotsausyhtiön muun henkilöstön virkavastuuta koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi. Kokonaan uutena keinona puuttua virheelliseen toimintaan Liikenne- ja viestintävirastolla olisi mahdollisuus seuraamusmaksun määräämiseen. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta ehdotetaan säädettäväksi sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa.

Ehdotettuun luotsauslakiin sisältyisi säännös luotsausyhtiölle aiheutuvien tulonmenetysten korvausperusteista. Säännöksellä turvattaisiin luotsaustoiminnan ylläpitämistä Saimaan kanavalla ja Saimaan vesialueilla myös poikkeustilanteissa.

Luotsauslakiin ehdotetaan sisällytettäväksi itämerenluotseista annettuun asetukseen sisältyvät säännökset. Samalla itämerenluotseja koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin ja täsmennettäisiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2023.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

(1) Valiokunta pitää lakiehdotusta merenkulun turvallisuutta lisäävänä ja katsoo sen pääasiallisesti vastaavan alan muuttuneita toimintaolosuhteita. Lakiehdotuksen nähdään saadun selvityksen mukaan selkeyttävän vallitsevia epäselvyyksiä ja huomioivan myös varautumiseen ja huoltovarmuuteen liittyvät tarpeet. Valiokunta pitää hyvänä päätöksenä, että Saimaan luotsauksen erillisrahoitusratkaisu on otettu lakiin. Valiokuntakäsittelyn aikana esiin tulleiden kysymysten johdosta valiokunta esittää lakiehdotusten hyväksymistä vähäisin muutoksin.

Erivapaus

(2) Valiokuntakäsittelyn aikana on esitetty nykyisen erivapauden säilyttämistä sellaisenaan myös uudessa laissa. Esitetyt huolenaiheet liittyvät keskeisimmin kustannusten merkittävään lisääntymiseen ja hallinnollisen taakan kasvuun, eikä ylipäättään nykyisen tilanteen muuttamiselle nähty perusteita.

Muutoksen tavoite. (3) Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan tässäkin uudistuksessa tarkoituksena ei ole poistaa mahdollisuutta erivapauden kaltaisen vapautuskirjan saamiselle. Vaikka erivapaus terminä poistuu, jää lakiin kuitenkin sitä vastaava mekanismi, jolla jatkossakin voi saada nykyisen erivapauden kaltaisia alueellisia luotsausvapautuksia (PEC-lupakirjalle merkittävä alueellinen vapautus luotsinkäytöstä). Samoin kuin aiemmilla uudistus- ja muutoskiirroksilla menettelyä uudistetaan vastaamaan nykyisiä toimintaolosuhteita sekä vastaamaan lain keskeiseen tavoitteeseen eli luotsausosaamisen varmistamiseen.

(4) Erivapautta koskevilla muutoksilla parannetaan turvallisuustilannetta entisestään sekä toteutetaan hallitusohjelman tavoitetta varmistaa korkeatasoinen osaaminen ja riittävä ammattitaito

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

merialueilla. Onnettomuuksia voidaan ennaltaehkäistä ainoastaan ennakkollisilla toimilla, ei onnettomuuden jälkeisillä toimilla. Vakavien onnettomuuksien ehkäiseminen tapahtuu keskeisesti varmistamalla navigointihenkilöstön osaamistaso, mihin erivapauksiin esitetyt muutokset keskeisesti tähtäävät.

Taloudelliset vaikutukset varustamoille. (5) Asiantuntijakuulemisessa on katsottu, että siirtymisen erivapauksista ehdotetun kaltaisiin PEC-lupakirjoihin lisäisi pienvarustamoiden kustannuksia huomattavasti. Saadun selvityksen mukaan tarkkaa vertailua nykyisen erivapauskirjan ja tulevan alueellisen PEC-lupakirjan välillä on hankala tehdä, sillä nykyisenkin erivapauskirjan hinnan muodostumiseen vaikuttaa usea tekijä. Ehdotetun lain mukaisessa mallissa kuluja voidaan kuitenkin vähentää erilaisin keinoin. Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan luvan hankkimiskustannusten nousu ei muodostu kynnyskysymykseksi toimijoille. Vaikka ensimmäistä lupakirjaa haettaessa kulut ovat nykyistä suuremmat, on kokonaisuuden kannalta tärkeää huomioida, että menettely lupakirjojen uusimiseksi on jatkossa nykyistä kevyempi ja siksi todennäköisesti myös edullisempi.

PEC-lupakirjaan siirtymisen vaikutukset Suomen huoltovarmuudelle. (6) Liikenne- ja viestintäministeriön tilaaman selvityksen¹ mukaan Suomen merenkulun huoltovarmuus nojaa siis jo nykyisellään tämän kaltaisessa liikenteessä erittäin vahvasti ulkomaiseen tonnistoon eli merenkulun markkinoihin.

(7) Huoltovarmuusselvityksen loppupäätelmänä on, että kokonaisuutena arvioiden erivapauksia koskevat ehdotetut muutokset parantavat huoltovarmuutta, kun sillä tarkoitetaan kykyä sellaisten yhteiskunnan taloudellisten perustoimintojen ylläpitämiseen, jotka ovat välttämättömiä väestön elinmahdollisuuksien, yhteiskunnan toimivuuden ja turvallisuuden sekä maanpuolustuksen materiaalistien edellytysten turvaamiseksi vakavissa häiriöissä ja poikkeusoloissa. Vaikutus huoltovarmuuteen on selvityksessä esitetyn arvion mukaan kokonaisuutena positiivinen, joskin suuruudeltaan marginaalinen koko yhteiskunnan toimivuutta ajatellen.

Kielitaitoa koskevat ehdotukset. (8) Englanti on merenkulun kansainvälinen kieli ja laajasti käytössä alusten sisäisessä ja välisessä kommunikoinnissa myös Suomen aluevesillä. Käytännössä on havaittu, että monet vaaratilanteet liittyvät kommunikoinnissa tapahtuneisiin virheisiin. Ymmärrettävä kommunikointi sekä aluksen miehistön että eri alusten välillä onkin keskeinen turvallisuutta edistävä tekijä, jonka toteutumista on luotsauslain uudistuksella haluttu toteuttaa.

(9) Valmistelussa on keskustelujen kautta päädytty ehdottamaan muotoilua, jossa on mahdollisimman pitkälle otettu huomioon eri toimijoiden tarpeet ja joka on samalla kokonaisuuden kannalta looginen ja edistää merenkulun turvallisuutta varmentamalla riittävät kommunikaatiokyvyt.

Varustamojen hallinnollisen taakan lisääntyminen. (10) Ehdotettu luotsauslaki sisältää alueellista luotsinkäyttövapautusta hakeville henkilöille uusia osaamisen näyttöön liittyviä vaatimuksia suhteessa nykyiseen erivapauskirjaan. Tästä seuraa jonkin verran varustamojen hallinnollisen taakan kasvua. Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan viranomaisen hallinnollisen taakan ei

¹ Logscale Oy: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/b964d4f3-60f1-4149-949e-77e956367bfa/2e7bc483-1b67-469f-82c4-0522990b7289/RAPORTTI_20220826075643.pdf.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

ole tältä osin arvioitu lisääntyvän merkittävästi, joten kyse ei varustamojenkaan osalta ole huomattavasta lisäyksestä. Joka tapauksessa varustamojen hallinnollisen taakan lisääntymisellä on tärkeä turvallisuuden varmentamiseen liittyvä peruste.

Seuranta. (11) Valiokunta korostaa, että erivapausjärjestelmän muutoksella on laajat vaikutukset niin hallinnollisesti ja taloudellisesti kuin myös huoltovarmuudelle. Näillä muutoksilla on myös vaikutuksia Suomen kilpailukyvyllä. On tärkeää, että merenkulku voi jatkaa toimintaansa ongelmitta. Tämän vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että tarkoin ja laajasti seurataan ja arvioidaan uudistuksen vaikutuksia ja kustannuksia.

(12) Valiokunta esittää hyväksyttäväksi lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää,

että valtioneuvosto seuraa ja arvioi tarkoin ja laajasti uudistuksen vaikutuksia merenkulun toiminnan jatkuvuudelle ja tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin merenkulun ja kilpailukyvyn turvaamiseksi.

Voimaantulo

(13) Esityksen toisen lakiehdotuksen 1 §:ään on eduskunnassa muiden hallituksen esitysten käsitellyn yhteydessä tehty muutoksia. Tämän vuoksi lakiehdotuksen muotoilua on sovitettava yhteen hallituksen esitysten HE 220/2021 vp ja HE 231/2022 vp pohjalta hyväksytyjen lakien kanssa. Kyseisten esitysten lakien on tarkoitus tulla voimaan 1.9.2023. Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan uuden lain edellyttämien määräysten laatimiselle ja voimaan saattamiselle sekä lain soveltamiseen valmistautumiselle 1.9.2023 on hallituksen esityksessä ehdotettua parempi ajankohta. Tämän vuoksi nyt hyväksytyjen lakiehdotusten on syytä tulla voimaan edellä mainittujen lakien jälkeen 1.9.2023.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. lakiehdotus. Luotsauslaki

6 §. Poikkeus luotsinkäyttövelvollisuudesta satama-alueella. Saadun selvityksen mukaan satamaluotsausta koskevan hallituksen esityksessä esitetyn muutoksen nähdään lisäävän hallinnollista taakkaa perusteettomasti. Esitetyllä muutoksella lisättäisiin merenkulun turvallisuutta varmistamalla, että nykyisen kaltainen satamaluotsaus jatkuisi sellaisella alueella, jolla se on muu vesiliikenne ja alueen olosuhteet huomioiden turvallista.

Saadun selvityksen mukaan satamaluotsausta koskevasta muutoksesta on käyty runsaasti keskustelua alan toimijoiden kanssa. Koska ehdotetun muutoksen osalta on kuitenkin edelleen olemassa vakavaa huolta hallinnollisen taakan lisääntymisestä ja koska satamaluotsauksen turvallisuustilanne on toistaiseksi ollut hyvällä tasolla, liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan nykyisen lain mukaisen sääntelyn säilyttämiselle on perusteita. Vaaratilanteiden ennaltaehkäisemiseksi on kuitenkin tärkeää ylläpitää jatkossakin satamien hyvää yrityskulttuuria. Merenkulun turvallisuuden kannalta on keskeistä, että myös satamaluotsauksessa otetaan eri turvallisuustekijät kattavasti huomioon. Tämän vuoksi valiokunta toteaa, että turvallisuustilanteen kehittymistä

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

on tärkeää seurata ja tilanteeseen on reagoitava, mikäli vakavia vaaratilanteita tai jopa onnettomuuksia sattuu. Edellä todetuin perustein valiokunta ehdottaa nykytilanteen säilyttämistä uudessa laissa. Tämän vuoksi valiokunta on muuttanut pykälän 1 momenttia siten, että satamaluotsaus mahdollistetaan entisen käytännön mukaisesti, ja poistanut pykälän 2 ja 3 momentin.

18 §. Luotsin vastuut ja velvollisuudet. Oikeusministeriö on huomauttanut, että pykälän 2 momentissa oleva säännös, jonka nojalla luotsin olisi ilmoitettava luotsattavalle alukselle sattuneista tai luotsattavan aluksen aiheuttamista vahingoista ja vaadittaessa annettava näistä lisätietoja viranomaisille, on luotsina toimivan henkilön velvollisuuksien näkökulmasta tulkinnanvarainen. Sääntelyn tarkkuutta olisi perusteltua tässä yhteydessä varmistaa, jotta luotsina toimiva henkilö yksiselitteisesti ymmärtää velvollisuutensa sisällön.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan huomio on aiheellinen etenkin ulkomaalaisille aluksille sattuneiden tai niiden aiheuttamien vahinkojen kannalta. Tämän vuoksi valiokunta on tarkentanut säännöstä ilmoituksen vastaanottavan tahon osalta.

39 §. PEC-lupakirja. Valiokunta on korjannut 5 momentin viittauksen koskemaan viittausta 4 momenttiin.

43 §. PEC-perehdytysmatka. Oikeusministeriö on kiinnittänyt huomiota ehdotetun luotsauslain pykälän 6 momenttiin, jonka mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi antaa määräyksiä PEC-perehdytysmatkan tavoitteista ja PEC-perehdytysmatkaa suorittavalle annettavan palautteen antamismenettelyistä. Säännöksen perustelujen mukaan virasto antaisi tarkempia määräyksiä mainituista asioista, mutta pykälän säännöksen perusteella ei ole hahmotettavissa, mitä tavoitteista ylipäätään säädettäisiin lain tasolla. Tämän vuoksi valiokunta on täsmentänyt säännöstä koskemaan niitä tietoja, taitoja ja huomioitavia asioita, jotka ovat olennaisia kyseisen väylän luotsausosaamisen kannalta.

51 §. Luotsaustutkintoja tai PEC-tutkintoja vastaanottava henkilö. Valiokunta on tehnyt lakitekniikan korjauksen pykälän muotoiluun.

53 §. Tutkintoja vastaanottavan henkilön vastuut ja velvollisuudet. Saadun selvityksen mukaan pykälän 4 momentin sisältämää säännöstä voi pitää ongelmallisena sen jättäessä tutkintoon osallistuvan erillisen pyynnön varaan, saako hän valituskelpoisen hallintopäätöksen. Valiokunta on muuttanut ehdotettua sääntelyä siten, että se täyttää hallintolaissa (434/2003) hallintomenettelylle säädetyt edellytykset.

54 §. Tutkintojen vastaanottamisen hinnoittelu. Pykälän 2 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi asettaa enimmäishinnan tutkintojen vastaanottamisen hinnoittelulle, jos hinnoittelua koskeva hintakehitys osoittaa, etteivät tutkinnoista perittävät hinnat ole kohtuullisia. Saadun selvityksen mukaan esityksessä jää tältä osin tulkinnanvaraiseksi, mikä olisi Liikenne- ja viestintäviraston päätöksenteon muoto. Valiokunta on tämän vuoksi tarkentanut säännöstä siten, että virasto voi määrätä enimmäishinnan.

66 §. Luvan peruuttaminen, muuttaminen ja rajoittaminen. Oikeusministeriö on kiinnittänyt huomiota pykälän 1, 4 ja 5 momentissa käytettyihin yksittäisiin termeihin ”luvanhaltija”,

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

”henkilöluvanhaltija”, ”henkilölupa” ja ”henkilölupakirja” todeten, että erilaisten termien käyttö voi aiheuttaa sekaannuksia. Lisäksi pykälän 2 momentin 1 kohdan säännös voitaisiin momentin 2 ja 3 kohdan tapaan muotoilla selkeämmin luvan haltijaan kohdistuvaksi. Valiokunta on tämän vuoksi täsmentänyt säännöstä vastaavasti.

68 §. Seuraamusmaksu. Valiokunta on tehnyt teknisluonteisen selkeyttävän korjauksen pykälän muotoiluihin korjaten viittauksen koskemaan 4—7 pykälää.

71 §. Muutoksenhaku. Pykälän tekstimuotoilu ja yksityiskohtaiset perustelut eivät vastaa toisiaan. Ehdotettu luotsauslain 71 § tulee tämän vuoksi jakaa kahdeksi eri momentiksi, jotta 70 §:ää koskevien yksityiskohtaisten perusteluiden kirjaus vastaisi lakiehdotusta. Valiokunta on näin olleen lisännyt valitusoikeutta koskevan 2 momentin ja poistanut 1 momentista sitä koskevan maininnan.

2. lakiehdotus. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §. Soveltamisala. Kyseinen pykälä on sovitettava yhteen hallituksen esitysten HE 220/2021 vp ja HE 231/2022 vp pohjalta hyväksytyjen lakien kanssa. Kuten yleisperustelujen kohdalla on todettu, nyt hyväksytyjen lakiehdotusten on syytä tulla voimaan edellä mainittujen lakien jälkeen 1.9.2023.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 293/2022 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

Luotsauslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on merenkulun turvallisuuden ja väylänavigointiosaamisen edistäminen sekä alusliikenteestä ympäristölle aiheutuvien haittojen ehkäiseminen.

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään velvollisuudesta käyttää luotsia, luotsien tehtävistä ja vastuusta, henkilöluvanhaltijoilta edellytettävästä osaamisesta, luotsausyhtiön oikeuksista ja velvollisuuksista sekä luotsausta koskevien tutkintojen vastaanottamisesta.

Tätä lakia sovelletaan Suomen vesialueella sekä Saimaan kanavan vuokra-alueella.

Mitä tässä laissa säädetään aluksesta, sovelletaan myös alusyhdistelmään, jollei erikseen toisin säädetä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *aluksella* veteen tukeutuvaa ja vesillä liikkumiseen tarkoitettua vesikulkuneuvoa;

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

2) *alusyhdistelmällä* ilman omaa kuljetuskoneistoa olevan aluksen ja siihen kiinnitetyn työn-tävän, koneellisen aluksen yhdistelmää, jos alusten muotoilu ja kytkentäjärjestelmä ovat sellai-set, että alusten yhdistelmä pystyy toimimaan yhtenä aluksena;

3) *asiamiehellä* henkilöllä, jolla on valtuudet tai lupa toimittaa tietoja aluksen liikenteenharjoit-tajan nimissä;

4) *avustusrajoitus I C:llä* rajoitusta, jonka mukaan väylällä kulkuun saa jäänmurtaja-avustusta ainoastaan vähintään tietyn kantavuuden alus, joka kuuluu vähintään alusten jääluokista ja jään-murtaja-avustuksesta annetussa laissa (1121/2005) tarkoitettuun jääluokkaan I C;

5) *etäluotsauksella* toimintaa, jossa luotsi luotsaa alusta muualla kuin luotsattavassa aluksessa;

6) *hinausyhdistelmällä* vähintään kahdesta yksiköstä koostuvaa kokonaisuutta, jonka jollakin yksiköllä on omalla kuljetuskoneistolla kulkeva alus ja joka ei ole 2 kohdassa tarkoitettu alusyh-distelmä;

7) *IMDG-säännöstöllä* SOLAS-yleissopimuksen liitteen VII luvun A osan 1 säännössä määri-teltyä säännöstöä, joka sisältää määräyksiä vaarallisten aineiden kuljetuksesta kappaletavarana aluksessa;

8) *Itämerellä* varsinaista Itämerta, Pohjanlahtea ja Suomenlahtea sekä Itämeren sisääntuloväy-lää, jonka rajana on Skagenin leveysaste 57°44,8' P Skagerrakissa, mukaan lukien alueen valtioi-den ilmoittamat sisäiset aluevedet;

9) *itämerenluotsauksella* toimintaa, jossa henkilö, jolla on itämerenluotsin lupakirja, toimii merenkulullisena neuvonantajana Itämeren alueella Suomen tai muiden Itämeren valtioiden kan-sallisten luotsausalueiden ulkopuolella;

10) *laivanisännällä* sellaista aluksen omistajaa tai koko aluksen vuokraajaa, joka joko yksi-nään tai yhdessä toisten henkilöiden kanssa käyttää tosiasiallista määräämisvaltaa alusturvalli-suuteen liittyvissä kysymyksissä;

11) *laivasimulaattorilla* kansainvälisen luokituslaitoksen hyväksymää STCW-yleissopimuk-sen säännön A-I/12 mukaista simulaattorilaitteistoa;

12) *luotsauksella* alusten ohjailuun liittyvää toimintaa, jossa luotsi toimii aluksen päällikön neuvonantajana sekä vesialueen ja merenkulun asiantuntijana, ei kuitenkaan itämerenluotsausta;

13) *luotsausalueella* rajattua vesialuetta, joka määritellään luotsausyhtiön toimintakäsikirjas-sa;

14) *luotsauspalvelulla* toimintaa, jossa toisen lukuun tarjotaan luotsausta alukselle Suomen luotsinkäyttöalueella ja Saimaan kanavan vuokra-alueella, ja tähän toimintaan liittyviä tilaus- ja kuljettamispalveluita;

15) *luotsausyhtiöllä* osakeyhtiötä, joka on perustettu Luotsausliikelaitoksen muuttamisesta osakeyhtiöksi annetulla lailla (1008/2010);

16) *luotsilla* henkilöllä, jonka Liikenne- ja viestintävirasto on luotsin lupakirjan myöntämällä hyväksynyt toimimaan luotsina Suomen vesialueella sekä Saimaan kanavan vuokra-alueella;

17) *luotsinkäyttöalueella* aluetta, jolla alusten on noudatettava Suomen luotsinkäyttövelvolli-suutta koskevia säännöksiä;

18) *luotsinkäyttölinjalla* VTS-väylällä olevaa kohtaa, jossa luotsinkäyttövelvollisen aluksen komentosillan on viimeistään oltava miehitetty luotsaavalla luotsilla tai tässä laissa edellytetyillä luotsausvapautuksen haltijoilla;

19) *luotsipaikalla* kartalle merkittävää kohtaa, jonka läheisyydestä tai jonka kohdan ja luotsin-käyttölinjan väliseltä alueelta luotsi nousee alukseen tai poistuu siitä;

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

20) *MARPOL-yleissopimuksella* alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta ja siihen liittyvää vuoden 1978 pöytäkirjaa (SopS 51/1983) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;

21) *merikapteeninkirjalla* STCW-yleissopimuksen säännön II/2 mukaista merikapteenin pätevyyskirjaa;

22) *meripalvelulla* sellaista tarkoituksenmukaista laivaväkeen kuuluvana suoritettua palvelua aluksella, jossa 30 päivän ajanjakson aluksella lasketaan vastaavan yhtä kuukautta;

23) *meriympäristölle haitallisella irtolastilla* MARPOL-yleissopimuksen I liitteen mukaisia öljyjä ja näihin ominaisuuksiltaan rinnastuvia muita hiilivetyjä silloin kun niitä kuljetetaan irtolastina, MARPOL-yleissopimuksen II liitteen luokkiin X, Y tai Z kuuluvia nestemäisiä irtolasteja, MARPOL yleissopimuksen V liitteen mukaisia meriympäristölle haitallisia aineita irtolastina (HME-aineet), SOLAS-yleissopimuksen liitteen VII luvun A 1 osan 7 säännössä määriteltyä vaarallista kiinteää irtolastia sekä edellä mainittuja aineita sisältäviä seoksia;

24) *PEC-lupakirjalla* Liikenne- ja viestintäviraston myöntämää henkilölupaa, josta ilmenevät sen haltijan väylä- tai aluekohtaiset vapautukset luotsinkäyttövelvollisuudesta;

25) *saattohinaajakoulutuksella* saattohinauksen harjoittelua sisältävää koulutusta joko aluksella tai laivasimulaattorissa;

26) *saattohinauksella* toimintaan soveltuvalla hinaajalla satama-alueen ulkopuolisilla väylillä tapahtuvaa kauppa-aluksen ohjailun avustamista, jossa hinaaja on kytkettynä avustettavaan alukseen;

27) *Saimaan kanavalla* kanava-alueella Saimaan kanavan vuokra-alueella sijaitsevan Brusnitsnojen sulun alasataman ja Suomen alueella sijaitsevan Mälkiän sulun yläsataman välillä;

28) *Saimaan vesialueella* järvistä koostuvaa järvioluetta, jolla sijaitsee luotsinkäyttövelvollisuuden piiriin kuuluva Saimaan väylästä, lukuun ottamatta Saimaan kanavaa;

29) *Saimaan kanavan vuokra-alueella* aluetta, jota koskee Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välillä tehty sopimus (SopS 8/2012);

30) *sataman pitäjällä* oikeushenkilöä, joka vastaa sataman eri toimintojen kokonaisuuden järjestämisestä tai perii satamamaksun tai siihen verrattavan yleisen maksun sataman käyttämisestä;

31) *SOLAS-yleissopimuksella* ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta (SopS 11/1981) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;

32) *STCW-yleissopimuksella* merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskevaa vuoden 1978 yleissopimusta (SopS 22/1984) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;

33) *tilapäisellä luotsinkäyttölinjalla* VTS-väylällä olevaa kohtaa, jonka Liikenne- ja viestintävirasto on hyväksynyt tilapäiseksi luotsinkäyttölinjaksi ja jossa luotsinkäyttövelvollisen aluksen komentosillan on viimeistään oltava miehitetty luotsaavalla luotsilla tai tässä laissa edellytetyillä luotsausvapautuksen haltijoilla;

34) *tilapäisellä luotsipaikalla* sellaista muuta kohtaa kuin luotsipaikkaa, jossa luotsi nousee alukseen ja jonka Liikenne- ja viestintävirasto on hyväksynyt tilapäiseksi luotsipaikaksi;

35) *valtionaluksella* sota-, rajavartio-, poliisi- ja tullialusta sekä alusta, jota muussa kuin kauppamerenkulussa käytetään pääasiassa valtion tarkoitukseen;

36) *VTS:llä* alusliikenteen valvontaa ja ohjausta koskevaa järjestelmää ja toimintaa, jolla on valmiudet toimia vuorovaikutuksessa liikenteen kanssa ja reagoida muuttuviin liikennetilanteisiin;

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

37) *VTS-alueella* aluetta, joka perustamispäätöksellä on vahvistettu VTS-alueeksi ja jolla ylläpidetään alusliikennepalvelua; VTS-alue voidaan jakaa osa-alueisiin tai sektoreihin;

38) *VTS-keskuksella* keskusta, jossa VTS-palveluntarjoaja ylläpitää alusliikennepalvelua;

39) *VTS-palveluntarjoajalla* alusliikennepalvelun tarjoajaa;

40) *VTS-väylällä* VTS-alueella sijaitsevaa kauppamerenkulkuun käytettyä yleistä kulkuväylää, jonka liikennettä valvoo ja ohjaa VTS-keskus;

41) *öljyllä* kivennäisöljyä kaikissa muodoissaan, mukaan luettuina raakaöljy, polttoöljy, öljyliete, öljyjäte ja jalostetut tuotteet sekä näihin rinnastettavat muut hiilivedyt.

2 luku

Luotsinkäyttövelvollisuus

4 §

Velvollisuus käyttää luotsia

Sen estämättä, mitä Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista johtuu, alukset ovat velvollisia käyttämään luotsia siten, kuin tässä laissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään.

Luotsinkäyttövelvollisia ovat alukset ja alusyhdistelmät, jotka ovat suurimmalta pituudeltaan yli 50 metriä ja hinausyhdistelmät, joissa alusten suurimmat pituudet yhteenlaskettuna ylittävät 50 metriä niiden liikennöidessä Suomen luotsinkäyttöalueella, jollei VTS-väyläkohtaisesta luotsinkäyttövelvollisuuden rajasta muuta johdu. Alus, joka kuljettaa lastinaan SOLAS-yleissopimuksen VII luvun D osassa tarkoitettua lastia, joka sisältää säteilytettyä ydinpolttoainetta, plutoniumia tai eräitä radioaktiivisia jätteitä ja jota kuljetetaan IMDG-säännösten mukaisesti, on kuitenkin luotsinkäyttövelvollinen Suomen luotsinkäyttöalueella.

VTS-väylillä luotsinkäyttövelvollisia ovat sellaiset alukset, joiden koko tai kuljettama lasti suhteutettuna niiden kulloinkin käyttämän väylän kanssa muodostaa korostuneen riskin meriturvallisuudelle, ympäristölle tai ihmisten terveydelle ja hengelle. Arvioitaessa aluksen ja väylän riskiä on huomioitava aluksen pituus, leveys ja syväys suhteessa väylän ominaisuuksiin sekä aluksen kuljettaman lastin haitallisuus tai vaarallisuus.

Jos alus saapuu Suomen luotsinkäyttöalueelle VTS-väylää pitkin tai aikomuksenaan suoraan liittyä VTS-väylälle sen alkaessa, luotsinkäyttövelvollisuus alkaa vasta kyseisen väylän luotsinkäyttölinjalta. Aluksen poistuessa Suomen luotsinkäyttöalueelta VTS-väylää tai sen kuvitteellista jatketta pitkin luotsinkäyttövelvollisuus päättyy sen käyttämän ulkomerelle johtavan VTS-väylän luotsinkäyttölinjalle.

Luotsinkäyttövelvollisuus ei kuitenkaan koske:

- 1) suomalaista valtionalusta;
- 2) liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 6 §:n mukaista lautta sen liikennöidessä osana maantietä;
- 3) venäläistä alusta sen liikennöidessä vain Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvalla osalla;
- 4) puutavarankuljetusta Saimaan vesialueella.

Liikenne- ja viestintävirasto voi perustelluista turvallisuus- tai ympäristönsuojelullisista syistä päättää, että nimetyn päällikön tai tietyn aluksen on käytettävä luotsia.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

Liikenne- ja viestintäviraston on annettava tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitettun luotsinkäyttöalueen rajoista sekä 3 momentissa tarkoitettun luotsinkäyttövelvollisuuden väyläkohtaisesta rajasta sekä 4 momentissa tarkoitettusta luotsinkäyttölinjasta väyläkohtaisesti.

5 §

Vapautus luotsinkäyttövelvollisuudesta

Edellä 4 §:ssä säädetyn estämättä luotsinkäyttövelvollisuudesta suomalaisella väylällä on vapautettu:

1) alus, jonka komentosilta on miehitetty vähintään yhdellä henkilöllä, jonka on valvottava aluksen ohjailuun ja käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä, jolla on PEC-lupakirja, jossa on kyseistä väylää ja alusta koskeva vapautus, ja

a) jonka kuljettaman meriympäristölle haitallisen irtolastin ja aluksella olevien polttoöljyjen tai muiden hiilivetyjen yhteenlaskettu määrä ei ylitä 3 000 tonnia;

b) joka kuljettaa irtolastina tai aluksella käytettäväksi tarkoitettuna polttoaineena nesteytettyjä kaasuja irtolastina kuljettavien alusten rakentamista ja varustamista koskevan Kansainvälisen merenkulkujärjestön säännösten 19 luvussa tarkoitettuja aineita ja niihin rinnastettavia nesteytettyinä kuljetettavia kaasuja enintään 1 000 kuutiota; tai

c) joka kuljettaa enintään 400 matkustajaa;

2) sellainen alus, joka tavanomaisissa olosuhteissa saattohinataan satamasta tai satamaan ja jonka komentosilta on miehitetty vähintään kahdella henkilöllä, joilla on PEC-lupakirjalle merkittynä kyseistä alusta ja väylää koskeva luotsausvapautus, joiden on valvottava aluksen ohjailuun ja käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä ja joista vähintään toinen on PEC-lupakirjan lisäksi suorittanut saattohinaajakoulutuksen;

3) muu kuin 1—2 kohdan mukainen alus, jonka komentosilta on miehitetty vähintään kahdella henkilöllä, joilla on PEC-lupakirjalle merkittynä kyseistä alusta ja väylää koskeva luotsausvapautus ja joiden on valvottava aluksen ohjailuun ja käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä; ja

4) muu kuin 1—2 kohdan mukainen alus, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) alus liikennöi tavanomaisesti vähintään viikoittain kyseisellä väylällä;

b) aluksen päälliköllä on PEC-lupakirja, jossa on kyseistä väylää ja alusta koskeva vapautus;

c) aluksen ohjailuun ja käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä valvoo komentosillalla vähintään kaksi kansipäällystön jäsentä, joista vähintään toisella on PEC-lupakirja, jossa on kyseistä väylää ja alusta koskeva vapautus, ja toisella on kokemusta aluksen ohjailusta vähintään 10 matkalla kyseisellä väylällä molempiin suuntiin; ja

d) aluksen kuljettaman meriympäristölle haitallisen irtolastin ja aluksella olevien polttoöljyjen tai muiden hiilivetyjen yhteenlaskettu määrä on enintään 3 000 tonnia tai aluksen irtolastina tai polttoaineena käytettäväksi tarkoitettujen, nesteytettyjä kaasuja irtolastina kuljettavien alusten rakentamista ja varustamista koskevan Kansainvälisen merenkulkujärjestön säännösten 19 luvussa tarkoitettujen aineiden ja niihin rinnastettavien nesteytettyinä kuljetettavien kaasujen yhteenlaskettu määrä on enintään 1 000 kuutiota.

Kuitenkin sellaisen aluksen komentosilta, joka on rahdattuna alusten jääluokista ja jäänmurta- ja -avustuksesta annetun lain 10 a §:n mukaisen jäänmurtopalvelun suorittamiseen, tulee olla miehitettynä joko henkilöllä, jolla on PEC-lupakirjalle merkitty vapautus kyseiselle VTS-alueelle ja joka on suorittanut 61 §:n 2 momentin 1—3 kohdan mukaiset koulutukset, tai henkilöllä, jolla on PEC-lupakirjalle merkitty alueellinen vapautus mille tahansa VTS-alueelle ja joka on suorittanut

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

61 §:n mukaisen koulutusjärjestelmän kokonaisuudessaan, sekä vähintään toisella kansipäällystön jäsenellä.

Vapautusta luotsinkäyttövelvollisuudesta ei kuitenkaan voida myöntää alukselle, joka kuljettaa lastinaan SOLAS-yleissopimuksen VII luvun D osassa tarkoitettua lastia, joka sisältää säteilytettyä ydinpolttoainetta, plutoniumia tai eräitä radioaktiivisia jätteitä ja jota kuljetetaan IMDG-säännösten mukaisesti.

Vapautuksen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että väylän mitoitus on sellainen, että aluksen turvallinen navigointi väylällä on mahdollista.

Aluksen päällikön tai tämän asiamiehen on ennen aluksen saapumista Suomen vesialueelle sähköistä merenkulun tiedonhallintajärjestelmää käyttäen tai muutoin ilmoitettava asianomaiselle VTS-keskukselle, jos alus ei 1 momentissa säädetyn nojalla käytä luotsia. Ilmoitukseen on liitettävä komentosillalla aluksen ohjailuun ja käsittelyyn liittyviin toimenpiteisiin osallistuvien tai niitä valvovien PEC-lupakirjan haltijoiden lupakirjojen numerot.

6 §

Poikkeus luotsinkäyttövelvollisuudesta satama-alueella

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään luotsauksesta, **satama-alueella alusten ohjailuun liittyvää toimintaa, jossa henkilö toimii aluksen päällikön neuvonantajana sekä vesialueen ja merenkulun asiantuntijana, saavat harjoittaa myös sataman pitäjän tehtävään hyväksymät henkilöt.**

~~Liikenne- ja viestintäviraston on hyväksyttävä 1 momentissa tarkoitettu alue, jos toiminta ei aiheuta vaaraa ihmishengelle, omaisuudelle tai ympäristölle ja luotsinkäyttövelvollisuutta koskevien säännösten noudattaminen olisi ilmeisen tarkoitukseton tai kohtuuttoman hankalaa.~~

~~Hyväksyntä on voimassa toistaiseksi. Sataman pitäjän on tehtävä uusi esitys, jos hyväksynnässä tarkoitettua aluetta satamarakenteisiin tehdään olennaisia muutoksia.~~

Sataman pitäjään sovelletaan, mitä jäljempänä tässä laissa säädetään luotsausyhtiön korvausvastuusta ja sen enimmäismäärästä, jos sataman pitäjän tehtävään hyväksymä henkilö on joku muu kuin satama-alueella siirrettävän aluksen miehitykseen kuuluva.

7 §

Muu poikkeus luotsinkäyttövelvollisuudesta

Liikenne- ja viestintävirasto voi hakemuksesta tai oma-aloitteisesti myöntää aluksille tai alusten päälliköille poikkeuksia velvollisuudesta käyttää luotsia, jos alusturvallisuutta ja ympäristöä ei vaaranneta ja velvollisuutta koskevien säännösten noudattaminen olisi ilmeisen tarkoitukseton tai kohtuuttoman hankalaa.

Liikenne- ja viestintävirasto voi myöntää 1 momentissa tarkoitettuja poikkeuksia velvollisuudesta käyttää luotsia:

- 1) erityisten sää- tai jääolosuhteiden vuoksi;
- 2) öljy- tai kemikaalivahinkojen torjuntatoimien suorittamiseksi;
- 3) pelastustoimien tai rajaturvallisuustehtävien suorittamiseksi;
- 4) alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annetun lain 10 a §:ssä tarkoitettujen jäänmurtopalvelujen hoitamista varten;

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

- 5) viranomaisten välisten tai kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien harjoitusten järjestämiseksi;
- 6) kilpailujen järjestämiseksi;
- 7) väyläalueella tai sisäisillä aluevesillä tapahtuvalla vesirakennustyömaalla tehtävää työtä varten;
- 8) väyläalueella tai sisäisillä aluevesillä tapahtuvan putken, kaapelin tai muun vastaavan laskemiseksi;
- 9) tietyllä vesialueella suoritettavaa tutkimustoimintaa varten;
- 10) saariston kehityksen edistämiseksi annetun lain (494/1981) 5 §:ssä tarkoitettujen liikenne- ja kuljetuspalvelujen turvaamiseksi harjoitettavaa liikennettä varten;
- 11) kotimaanliikenteen liikennealueella I ja II sijaitsevalla nimetyllä ja rajatulla alueella harjoitettavaa liikennöintiä varten;
- 12) aluksella, jonka pääasiallinen tehtävä on toimia ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) tai ammattikorkeakoululain (932/2014) mukaisessa merenkulkualan koulutuskäytössä; tai
- 13) muuta, 1—12 kohdassa tarkoitettua toimintaa vastaavaa toimintaa varten.

Tehdessään päätöstä poikkeuksen myöntämisestä 2 momentin 5—12 kohdassa tarkoitettuun toimintaan Liikenne- ja viestintäviraston on kuultava luotsausyhtiötä, Väylävirastoa, VTS-palveluntarjoajaa ja mahdollisia muita asiaan kuuluvia viranomaisia ja sidosryhmiä. Liikenne- ja viestintävirasto voi asettaa myönnettävään poikkeukseen aluksen henkilöstöltä edellytettävää 7 luvun mukaista luotsausosaamista koskevia vaatimuksia.

Edellä 1 momentin nojalla myönnetty poikkeus on voimassa enintään 6 kuukautta sen myöntämisestä. Edellä 2 momentin 10—12 kohdassa tarkoitettu poikkeus voidaan myöntää myös toistaiseksi voimassaolevana.

Puolustusvoimat tai Rajavartiolaitos voi vapauttaa velvollisuudesta käyttää luotsia ulkomaisen valtionaluksen, joka osallistuu Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen isännöimään koulutukseen, harjoitukseen tai muuhun puolustusyhteistyöhön taikka on muutoin Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen isännöimänä Suomen vesialueella olevalla luotsinkäyttöalueella. Tällaisen ulkomaisen valtionaluksen on käytettävä ammattikäyttöön tarkoitettua A-luokan automaattista tunnistusjärjestelmää, ellei Puolustusvoimat tai Rajavartiolaitos anna lupaa olla sitä käyttämättä. Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen on ilmoitettava välittömästi vapautuksesta Liikenne- ja viestintävirastolle sekä VTS-palveluntarjoajalle.

3 luku

Luotsausyhtiö ja luotsauspalvelut

8 §

Oikeus tarjota ja harjoittaa luotsausta

Luotsauspalveluja ei saa tarjota muu kuin luotsausyhtiö eikä luotsausta harjoittaa muu kuin luotsausyhtiön palveluksessa oleva luotsi.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

9 §

Velvollisuus tarjota luotsauspalvelua

Luotsausyhtiön on tarjottava tässä laissa tarkoitettuja luotsauspalveluja alueilla, joilla luotsia on 4 §:n mukaan käytettävä.

Liikenne- ja viestintävirasto voi myöntää luotsausyhtiölle poikkeuksia velvollisuudesta tarjota luotsauspalveluja, jos velvollisuutta tarjota palvelua olisi pidettävä ilmeisen tarkoituksettomana tai kohtuuttoman hankalana.

Luotsausyhtiön on varmistettava, että sen palveluksessa olevilla luotseilla on tehtävissään tarvitsemansa voimassa olevat luotsin lupakirjat.

Luotsausyhtiön on varmistettava, että 8 luvussa tarkoitettuja tutkintoja vastaanottavia henkilöitä on riittävä määrä tutkintojen vastaanottamisen sujuvaksi järjestämiseksi.

10 §

Luotsausmaksu

Luotsia käyttävän aluksen laivanisäntä on velvollinen suorittamaan luotsausmaksua. Tämän lain mukaisista luotsauspalveluista luotsausyhtiö perii kiinteään yksikköhintaan perustuvan maksun luotsattavalta alukselta. Maksu määräytyy luotsattavan aluksen nettovetoisuuden ja todellisen luotsatun matkan perusteella.

Saimaan kanavalla ja Saimaan vesialueella peritään alennettuun yksikköhintaan perustuvaa maksua. Alennettu yksikköhinta on enintään kaksi kolmasosaa varsinaisesta yksikkö hinnasta.

Yksikkö hinnasta, alennetusta yksikkö hinnasta ja muiden mahdollisten suoritteiden hinnoista päättää luotsausyhtiön hallitus. Luotsausyhtiön perimien maksujen tulee olla kohtuullisia ottaen huomioon luotsauksesta aiheutuneet kustannukset ja luotsauksesta saatu kohtuullinen tuotto.

Luotsausyhtiön on pidettävä julkisesti saatavilla perittävät yksikkö hinnat ja alennetut yksikkö hinnat sekä muista suoritteista perittävät hinnat ja niiden määräytymisperiaatteet. Lisäksi mahdollisten alennusten ja niiden perusteiden on oltava julkisesti saatavilla. Luotsausyhtiön on neuvoteltava luotsauspalveluja käyttävien kanssa luotsausmaksujen tasosta sekä tarvittaessa tarjottavan palvelun laadusta. Luotsausyhtiön on toimitettava luotsauspalveluja käyttäville kyseisiä neuvotteluja varten ehdotukset luotsausmaksujen muuttamiseksi sekä ehdotettujen muutosten syyt viimeistään kolme kuukautta ennen muutosten voimaantuloa. Luotsausyhtiön uusi hinnoittelu voi tulla voimaan aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua edellisen hinnanmuutoksen voimaantuloa.

11 §

Alennetun yksikkö hinnan korvaaminen

Alennetusta yksikkö hinnasta luotsausyhtiölle aiheutuvat tulonmenetykset korvataan osin tai kokonaan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan puitteissa liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen mukaisesti.

Tulonmenetyksen korvauksen laskentaperusteena käytetään alennetulla yksikkö hinnalla toteutuneiden luotsausten osalta varsinaisen yksikkö hinnan ja alennetun yksikkö hinnan erotusta.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

Jos Saimaan kanavalla ja Saimaan vesialueella luotsausmäärät laskevat olennaisesti luotsausyhtiöstä johtumattomista syistä, liikenne- ja viestintäministeriö voi päätöksellään korvata myös muita palveluvelvoitteen mukaisen luotsaustoiminnan järjestämisestä ja ylläpidosta luotsausyhtiölle aiheutuneita välttämättömiä kustannuksia valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan puitteissa liikenne- ja viestintäministeriön päätöksen mukaisesti.

Liikenne- ja viestintäministeriö vahvistaa avustuspäätöksessä avustuskelpoisten kustannusten ja valtionavustuksen enimmäismäärän. Avustuskelpoiset kustannukset lasketaan ilman arvonalisäveroa ilmoitetuista kustannuksista.

Luotsausyhtiön on eriteltävä palveluvelvoitteen mukaisen palvelun ja kaupallisten palveluiden tuottamisesta syntyneet menot ja tulot kirjanpidossaan.

12 §

Ennakoilmoitus luotsaustarpeesta

Aluksen päällikön tai tämän asiamiehen on annettava luotsinvälitykseen ja asianomaiselle VTS-keskukselle ennakoilmoitus, joka sisältää tiedot aluksen syväyksestä luotsauksen alkaessa, mahdollisista luotsaukseen vaikuttavista teknisistä puutteista sekä muista luotsin tai luotsauksen turvallisuutta heikentävistä tiedossa olevista puutteista.

Ennakoilmoitukseen tulee lisäksi sisältyä tiedot luotsaustarpeen ajankohdasta ja aluksen teknisistä ominaisuuksista.

Jos ennakoilmoitus toimitetaan vasta luotsipaikalle saavuttaessa taikka tässä laissa tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vastaisesti, ei luotsausyhtiöllä ole velvollisuutta tarjota luotsauspalvelua normaalin palvelutasotavoitteen mukaisesti.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ennakoilmoituksen sisällöstä ja ennakoilmoituksen antamisen ajankohdista.

13 §

Toimintakäsikirja

Luotsausyhtiön on laadittava ja ylläpidettävä toimintakäsikirja, jossa on kuvattu:

- 1) luotsauspalvelujen tarjoaminen;
- 2) palvelutasotavoite ja siihen liittyvät menettelyt;
- 3) menettelyt, joilla varmistetaan luotsille tässä laissa säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien noudattaminen;
- 4) luotsauksia koskeva tiedonvaihto ja yhteistoiminta VTS-palveluntarjoajan kanssa; sekä
- 5) toiminta onnettomuus- ja poikkeustilanteissa.

Toimintakäsikirja on toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle hyväksyttäväksi ennen kuin se otetaan käyttöön ja jokaisen päivityksen jälkeen. Liikenne- ja viestintäviraston on hyväksyttävä toimintakäsikirja, jos 1 momentissa tarkoitettut asiat on kuvattu yksityiskohtaisesti. Jos toimintakäsikirja ei täytä tässä pykälässä säädettyjä edellytyksiä, Liikenne- ja viestintävirasto voi ennen toimintakäsikirjan hyväksymistä vaatia, että luotsausyhtiö täydentää toimintakäsikirjaa.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

14 §

Luotsausyhtiön oikeus kieltäytyä luotsauksesta

Luotsausyhtiöllä on oikeus kieltäytyä luotsauspalvelun tarjoamisesta tai keskeyttää luotsaus-toiminta alus-, väylä- tai aluekohtaisesti, jos luotsauksen aloittaminen vaarantaisi luotsin, luotsat-tavan aluksen, siinä olevien ihmisten, muun vesiliikenteen tai ympäristön turvallisuutta.

Luotsausyhtiöllä on lisäksi oikeus kieltäytyä aluskohtaisesti luotsauspalvelun tarjoamisesta, jos aluksen tai aluksen asiamiehen luotsausmaksua koskevia velvoitteita on merkittävästi laimin-lyöty.

Luotsausyhtiön on välittömästi ilmoitettava kieltäytymisen tai keskeyttämisen perusteet aluk-sen päällikölle sekä ilmoitettava luotsauspalvelun tarjoamisesta kieltäytymisestä tai luotsaustoi-minnan keskeyttämisestä VTS-palveluntarjoajalle ja Liikenne- ja viestintävirastolle.

15 §

Henkilöstöä koskeva turvallisuus selvitysvelvollisuus

Luotsausyhtiön on varmistettava palvelukseen ottamansa henkilön nuhteettomuus ja luotetta-vuus turvallisuus selvityslaisissa (726/2014) tarkoitetulla turvallisuus selvityksellä, jos henkilöstä voidaan mainitun lain 19 §:n 1 momentin 1 tai 4 kohdan mukaan tehdä turvallisuus selvitys. Tur-vallisuus selvityksen osana voidaan selvittää henkilön ulkomaansidonnaisuudet, jos selvitys laa-ditaan turvallisuus selvityslain 19 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua tehtävää varten.

Turvallisuus selvityksen tulee olla tehty ennen kuin henkilölle annetaan pääsy turvallisuus sel-vityslain 19 §:n 1 momentin 1 tai 4 kohdassa tarkoitettuun tietoon taikka ennen henkilön osallis-tumista mainituissa lainkohdissa tarkoitettuun toimintaan.

16 §

Varautuminen

Luotsausyhtiön on varauduttava valmius laissa (1552/2011) tarkoitettuihin poikkeusoloihin osallistumalla valmiussuunnitteluun ja varauduttava etukäteen poikkeusoloihin ja normaaliolo-jen häiriötilanteisiin.

Luotsausyhtiön on lisäksi varauduttava huolehtimaan siitä, että toiminta jatkuu mahdollisim-man häiriöttömästi myös poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.

Sen lisäksi, mitä valmius laissa säädetään valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön ja Liikenne- ja viestintäviraston toimivallasta, valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkem-min poikkeusoloihin ja normaaliolojen häiriötilanteisiin varautumisen edellyttämän valmius-suunnittelun järjestämisestä sekä valmiussuunnitelman laadinnasta ja tarkemmasta sisällöstä.

Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia teknisiä määräyksiä, jotka koskevat valmius- ja varautumissuunnitelman tarkempaa sisältöä ja laadintaa.

4 luku

Luotsaustoimintaa koskevat vastuut ja velvollisuudet

17 §

Päällikön vastuu ja velvollisuudet

Aluksen päällikkö on vastuussa aluksensa ohjailusta myös silloin, kun hän noudattaa luotsin antamia aluksen ohjailuun liittyviä ohjeita.

Päällikkö on velvollinen ennen luotsauksen alkamista ja luotsauksen aikana ilmoittamaan luotsille kaikki ne tiedot, joilla on merkitystä luotsaukselle.

18 §

Luotsin vastuut ja velvollisuudet

Luotsi on vastuussa luotsauksesta. Luotsin on esitettävä luotsattavan aluksen päällikölle ajantasaiseen kartta-aineistoon perustuva luotsaussuunnitelma sekä muut aluksen turvallisen kulun kannalta tarpeelliset tiedot ja ohjeet sekä valvottava niitä aluksen ohjailuun ja käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä, joilla on merkitystä alusliikenteen turvallisuudelle ja ympäristönsuojelulle.

Luotsi on velvollinen ilmoittamaan VTS-palveluntarjoajalle kaikista havainnoistaan, joilla on merkitystä merenkulun, aluksen ja siinä olevien ihmisten turvallisuuden, ympäristönsuojelun tai meri- ja tullivalvonnan kannalta. Lisäksi luotsin on ilmoitettava luotsattavalle alukselle sattuneista tai luotsattavan aluksen aiheuttamista vahingoista Liikenne- ja viestintävirastolle ja vaadittaessa annettava näistä lisätietoja onnettomuutta tutkiville tai merenkulun turvallisuutta muuten valvoville viranomaisille.

19 §

Luotsausyhtiön ja sen palveluksessa olevan henkilön vastuu

Luotsausyhtiö on velvollinen korvaamaan luotsauksessa aiheutetun vahingon, jos vahinko on aiheutettu tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta tietäen, että sellainen vahinko todennäköisesti syntyisi.

Luotsausyhtiön korvausvastuuseen sovelletaan muuten merilakia (674/1994) ja vahingonkorvauslakia (412/1974).

Luotsausyhtiön palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa luotsausyhtiön vastuulle säädettyjä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

20 §

Korvausvastuun enimmäismäärä

Luotsausyhtiön korvausvastuu luotsauksessa aiheutetusta vahingosta on enintään 100 000 euroa vahinkotapahtumaa kohden.

Jos 1 momentissa säädetty vastuumäärä ei riitä hyvitykseksi niille, jotka ovat oikeutettuja vahingonkorvaukseen, vastuumäärä jaetaan heidän saamistensa suuruuden mukaisessa suhteessa.

21 §

Luotsauksen alkaminen ja päättyminen

Luotsaus alkaa ja päättyy luotsin ilmoituksesta aluksen päällikölle. Satamaan luotsatessa luotsaus tulee aloittaa viimeistään luotsinkäyttölinjalla ja päättää, kun alus on ankkuroitu tai kiinnitetty laituriin. Satamasta luotsattaessa luotsaus tulee aloittaa, kun alus lähtee laiturista tai ankkuripaikalta, ja päättää aikaisintaan aluksen ylittäessä luotsinkäyttölinjan.

Luotsi voi, sovittuaan asiasta luotsattavan aluksen päällikön kanssa, nousta alukseen tai poistua aluksesta myös muussa kohdassa kuin luotsattavan väylän luotsipaikalla tai tilapäisellä luotsipaikalla, jos sää- tai jääolosuhteet sitä edellyttävät.

Luotsin on ilmoitettava VTS-keskukselle paikka, jossa luotsi nousee alukseen tai poistuu siltä sekä luotsauksen alkaminen ja päättyminen.

Liikenne- ja viestintäviraston on annettava tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista luotsipaikoista väyläkohtaisesti.

22 §

Kahden luotsin käyttö

Jos luotsattava alus kuljettaa yli 400 matkustajaa tai sen kuljettaman meriympäristölle haitallisen lastin ja aluksella olevien polttoöljyjen tai muiden hiilivetyjen yhteenlaskettu määrä ylittää 3 000 tonnia, luotsausyhtiön on tehtävä arvio tarpeesta kahden luotsin käytölle. Luotsausyhtiön on tällöin otettava luotsausmatkalle toinen luotsi, jos painavat syyt sitä edellyttävät. Luotsilla on lisäksi oikeus ottaa luotsausmatkalle mukaan toinen luotsi, jos se on tarpeen sää- tai jääolosuhteisiin taikka aluksen navigointiin tai sen käsittelyyn liittyvien seikkojen vuoksi.

Mukaan voidaan lisäksi ottaa myös luotsiksi koulutettava henkilö.

Jos luotsauksessa käytetään kahta luotsia, aluksen päällikölle on ilmoitettava ennen luotsauksen aloittamista, kumpi luotseista vastaa luotsauksesta.

23 §

Luotsauksesta kieltäytyminen

Luotsin on kieltäydyttävä luotsauksesta tai keskeytettävä luotsaus, jos hän ammatitaitoonsa perustuen luotsausta aloittaessaan tai luotsauksen aikana havaitsee, että matkan aloittaminen tai jatkaminen ilmeisesti vaarantaisi luotsattavan aluksen, siinä olevien ihmisten, muun vesiliikenne-

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

teen tai ympäristön turvallisuutta eikä hinaajan käyttäminen ole mahdollista tai olennaisesti parantaisi turvallisuutta. Luotsin on tällöin välittömästi ilmoitettava kieltäytymisen tai keskeyttämisen perusteet aluksen päällikölle sekä ilmoitettava luotsauksesta kieltäytymisestä tai sen keskeyttämisestä VTS-palveluntarjoajalle.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään luotsin velvollisuudesta kieltäytyä luotsauksesta tai keskeyttää luotsaus, välittömissä hätätilanteissa luotsin on avustettava aluksen pääsemisessä turvasatamaan.

5 luku

Etäluotsaus

24 §

Etäluotsauksen luvanvaraisuus

Etäluotsaus edellyttää Liikenne- ja viestintäviraston myöntämää lupaa.

Luvan etäluotsaukseen myöntää Liikenne- ja viestintävirasto. Lupa myönnetään luotsausyh-tiön hakemuksesta enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Luvan myöntäminen etäluotsaukseen edellyttää, ettei etäluotsaus aiheuta yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa:

- 1) vaaraa alusliikenteen turvallisuudelle;
- 2) haittaa ympäristölle;
- 3) haittaa muulle alusliikenteelle.

25 §

Lupa etäluotsaukseen

Etäluotsauslupaa koskevassa hakemuksessa on kuvattava etäluotsauksessa käytettävät menetelmät, tekniikka ja toimintamallit, keinot ympäristön ja alusliikenteen turvallisuuden varmistamiseksi ja riskienhallinnaksi, etäluotsausväylät tai väylän osat ja etäluotsauksessa käytettävä henkilöstömäärä sekä nimettävä etäluotsauksesta vastaavat henkilöt.

Hakemuksessa on annettava tarvittavat tiedot etäluotsaustoiminnasta ja sen vaikutuksista sekä muista merkityksellisistä seikoista lupahakemuksen arvioimiseksi. Liikenne- ja viestintävirasto voi pyytää asiaan liittyviä selvityksiä.

Liikenne- ja viestintävirasto myöntää luvan etäluotsaukseen, jos toiminta on tässä laissa tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn mukaista.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia teknisiä määräyksiä luvan hakemisesta, hakemuksen sisällöstä sekä hakemuksen osaksi vaadittavista riskien arvioinneista ja hallinnasta sekä muista selvityksistä.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

26 §

Etäluotsausta koskevat ehdot

Etäluotsausluvassa on määrättävä ne väylät tai väylän osat, joilla etäluotsaus on sallittua, sekä etäluotsaukseen osallistuvat alukset. Luvassa on lisäksi määrättävä etäluotsauksen alkamis- ja päättymispaikat.

Luvassa voidaan asettaa:

- 1) 1 §:ssä säädetyn lain tarkoituksen toteutumista edistäviä vaatimuksia;
- 2) etäluotsauksessa käytettäviä menettelyjä, tietoja ja teknologioita koskevia ehtoja;
- 3) ehtoja etäluotsauksen turvallisuuden varmistamiseksi;
- 4) raportointivelvollisuutta viranomaisille ja muille tahoille koskevia ehtoja;
- 5) etäluotsauksen valvontaa ja tarkastuksia koskevia ehtoja;
- 6) maantieteellisiä rajoituksia; ja
- 7) sää- ja jääolosuhteisiin liittyviä rajoituksia.

Luvan mukaisten toimintojen on sisällyttävä luotsausyhtiön toimintakäsikirjaan.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä etäluotsausluvassa asetettavista ehdoista.

27 §

Etäluotsausta koskevan luvan muuttaminen

Liikenne- ja viestintävirasto voi omasta aloitteestaan muuttaa perustellusta syystä etäluotsauslupaa tai sen ehtoja luotsausyhtiötä kuultuaan. Lisäksi virasto voi muuttaa etäluotsauslupaa tai sen ehtoja luotsausyhtiön hakemuksesta. Luvan haltijan on haettava luvan muuttamista, jos toimintaa on tarkoitus muuttaa olennaisesti.

28 §

Etäluotsausta koskevat olennaiset tiedot

Liikenne- ja viestintävirasto, Väylävirasto, Ilmatieteen laitos ja VTS-palveluntarjoaja saavat pyynnöstä luovuttaa luotsausyhtiölle ja muille etäluotsaukseen osallistuville toimijoille salassapitosäännösten ja liikesalaisuuden estämättä sellaisia etäluotsausta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä niiden lakiin perustuvien tehtävien hoitamiseksi. Tiedot luovutetaan ajantasaisina rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettuja tietoja ei kuitenkaan saa luovuttaa.

Etäluotsausta harjoittavan luotsausyhtiön ja muiden etäluotsaukseen osallistuvien toimijoiden on toimitettava maksutta ja liikesalaisuuden estämättä Liikenne- ja viestintävirastolle sellaiset etäluotsaukseen liittyvät tiedot, jotka ovat välttämättömiä viraston tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Luovutettavia tietoja saa käyttää vain siihen käyttötarkoitukseen, johon ne on luovutettu. Tiedot on poistettava heti, kun ne eivät enää ole tarpeen käyttötarkoitusta varten. Tietoja ei saa luovuttaa edelleen.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

29 §

Etäluotsausta koskevia erinäisiä säännöksiä

Aluksen päällikkö saa kieltäytyä etäluotsauksesta. Etäluotsauksesta kieltäytyminen ei saa vaikuttaa luotsin saantiin alukselle.

6 luku

Luotsin lupakirja

30 §

Luotsausoikeus

Luotsilla on oikeus luotsata niillä väylillä, joihin hän on Liikenne- ja viestintäviraston myöntämällä lupakirjalla saanut luotsausoikeuden.

31 §

Luotsin lupakirjan myöntäminen

Luotsin lupakirja myönnetään hakemuksesta. Luotsin lupakirjan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on:

- 1) voimassa oleva merikapteeninkirja;
- 2) voimassa oleva laivaväen lääkärintodistus, joka oikeuttaa toimimaan kansipalveluksessa;
- 3) todistus suoritetusta luotsausyhtiön koulutusjärjestelmän oppilasjaksosta;
- 4) todistus suoritetusta 35 §:n mukaisesta luotsaustutkinnosta;
- 5) suomen tai ruotsin kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito sekä toisen kielen tyydyttävä suullinen taito; ja
- 6) englannin kielen taito, joka vastaa vähintään yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa (964/2004) tarkoitetun yleisen kielitutkinnon taitotasoa neljä;

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä luotsin lupakirjan hakemiseen liittyvistä menettelyistä sekä sitä varten tarvittavista todistuksista.

32 §

Luotsausyhtiön koulutusjärjestelmä

Luotsausyhtiön on laadittava ja ylläpidettävä luotsausyhtiön koulutusjärjestelmä, jossa määritellään uuden luotsin oppilasjakson sisältö ja luotsin jatkuvan osaamisen ylläpitämistä koskeva koulutus.

Liikenne- ja viestintävirasto hyväksyy luotsausyhtiön koulutusjärjestelmän ennen kuin se otetaan käyttöön ja jokaisen päivityksen jälkeen. Koulutusjärjestelmän hyväksyntä on voimassa kolme vuotta ja se voidaan hakemuksesta uusida.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä luotsausyhtiön koulutusjärjestelmään sisältyvistä asiakokonaisuuksista ja järjestelmän hyväksyntämenettelystä.

33 §

Luotsin oppilasjakso

Oppilasjakson tulee sisältää vähintään seuraavat osa-alueet:

- 1) perehdytyskoulutus luotsina toimimiseen ja tehtävään liittyviin vastuisiin ja velvollisuuksiin sekä tehtävään liittyvään sääntelyyn;
- 2) perehtyminen luotsausalueen väylästöön;
- 3) perehtyminen erityyppisten luotsausalueella toimivien alusten ohjailuun;
- 4) alusten ohjailu erilaisissa olosuhteissa ja häiriötilanteissa;
- 5) alusten ohjailu jääolosuhteissa;
- 6) koulutus erilaisten navigointilaitteiden käyttöön;
- 7) koulutus hinaajien kanssa toimimiseen;
- 8) saattohinaajakoulutus, jos luotsi toimii sellaisella alueella, jossa liikennöi aluksia, jotka tavanomaisissa olosuhteissa saattohinataan satamaan tai satamasta;
- 9) viestintätaidot; ja
- 10) luotsausyhtiön pelastautumiskurssi.

Luotsausyhtiön on myönnettävä 31 §:n 1 momentin 3 kohdassa edellytetty todistus henkilölle, joka on hyväksytysti suorittanut edellä 1 momentissa tarkoitetun oppilasjakson. Todistuksesta tulee nimenomaisesti ilmetä, että henkilö on suorittanut kunkin mainitussa momentissa tarkoitetun osa-alueen. Hylätystä suorituksesta on annettava päätös, josta ilmenee hylkäyksen perusteet.

Jos 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua alusten ohjailua jääolosuhteissa ei ole suoritettu, on todistus ja sen perusteella tutkinnon jälkeen haettava luotsin lupakirja myönnettävä tältä osin rajoitettuna. Rajoitettu lupakirja on voimassa enintään kaksi vuotta sen myöntämisestä.

34 §

Luotsin jatkuvan osaamisen ylläpitäminen

Jatkuvan osaamisen ylläpitämistä koskevan osion tulee sisältää vähintään seuraavat osa-alueet:

- 1) tässä laissa säädetyn mukainen verkkoalustainen teoriakoe sääntelystä;
- 2) vähintään 50 vuosittaista luotsausmatkaa tai soveltuva määrä laivasimulaattoriharjoituksia lupakirjan alueen väylästöllä;
- 3) luotsaustutkintoja vastaanottavan henkilön arvioima luotsaus yhdellä lupakirjan väylällä;
- 4) alusten ohjailu jääolosuhteissa;
- 5) koulutus PEC-perehdytysmatkojen vastaanottamiseen ja siihen liittyvät vastuut; ja
- 6) luotsausyhtiön pelastautumiskurssi.

35 §

Luotsaustutkinto

Luotsaustutkinto koostuu kirjallisesta osasta ja käytännön osasta.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

Kirjallisen osan teoriakoe tulee suorittaa ennen 33 §:n mukaisen luotsin oppilasjakson alkamista. Kirjallisen osan väylätuntemuskoe voidaan suorittaa vasta sen jälkeen, kun hakija on suorittanut luotsin oppilasjakson. Käytännön osan tutkintoajot ja laivasimulaattorikoe tulee suorittaa sen jälkeen, kun hakija on suorittanut hyväksytysti luotsin oppilasjakson ja kirjallisen osan.

36 §

Luotsaustutkinnon kirjallinen osa

Luotsaustutkinnon kirjallinen osa koostuu teoriakokeesta ja väylätuntemuskokeesta.

Teoriakokeen on koostuttava kysymyksistä, jotka koskevat luotsaustoiminnassa sovellettavaa sääntelyä ja viranomaisohjeita sekä luotsin tehtävää ja aluksen ohjailua yleisesti. Teoriakoe suoritetaan Liikenne- ja viestintäviraston laatimalla verkkoalustaisella koealustalla ennen luotsin oppilasjakson aloittamista.

Väylätuntemuskokeella mitataan hakijan väylätuntemusta, kykyä hahmottaa käytettävissä olevaa väylätilaa erilaisissa alueelle tyypillisissä olosuhteissa ja kykyä laatia luotsaussuunnitelma. Väylätuntemuskoe suoritetaan kullekin haettavan luotsausalueen väylälle. Väylätuntemuskokeen vastaanottaa Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymä luotsaustutkintoja vastaanottava henkilö.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä teoriakokeen muodosta, sisällöstä ja arviointimenettelyistä sekä väylätuntemuskokeen koejärjestelyistä, kokeen sisällöstä ja arvioinnista sekä suorituksen hyväksymisen ja hylkäämisen edellytyksistä.

37 §

Luotsaustutkinnon käytännön osa

Luotsaustutkinnon käytännön osa koostuu aluksella suoritettavista tutkintoajoista ja laivasimulaattorissa suoritettavasta kokeesta. Luotsaustutkinnon käytännön osassa hakijan on osoitettava hallitsevansa seuraavat alukseen ja väylään liittyvät asiakokonaisuudet:

- 1) aluksen ohjailtavuus pienellä nopeudella;
- 2) aluksen käsittely väylällä vallitsevissa erilaisissa sääolosuhteissa;
- 3) aluksen ohjailtavuus hidastettaessa ja kiihdytettäessä;
- 4) väylän kapeikkojen ja matalikkojen hydrodynaaminen vaikutus alukseen;
- 5) väylän virtausolosuhteet ja vedenkorkeudet sekä niiden hydrodynaaminen vaikutus alukseen;
- 6) erilaisten sääolosuhteiden vaikutus;
- 7) erilaisten näkyvyysolosuhteiden vaikutus;
- 8) tyypillinen muu liikenne väylällä, satamassa ja sen läheisyydessä sekä sen huomioon ottaminen ja yhteydenpito sen kanssa;
- 9) yhteydenpito VTS:n kanssa sekä ennen luotsausta, luotsauksen aikana, että luotsauksen päättyessä;
- 10) vaativat liikennetilanteet ja aluksen turvalliseen kuljettamiseen liittyvien järjestelmien häiriöt; ja
- 11) luotsaussuunnitelman hyödyntäminen.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

Aluksella suoritettavat tutkintoajot tulee suorittaa ennen laivasimulaattorissa suoritettavaa koetta. Aluksella suoritettavat tutkintoajot on suoritettava vähintään kahdella eri alustyyppillä ja luotsausaluekohtaisesti tarkoituksenmukaisilla väylillä.

Laivasimulaattorikokeessa on mitattava hakijan kykyä ohjata erityyppisiä aluksia poikkeuksellisissa olosuhteissa ja häiriötilanteissa. Laivasimulaattorissa suoritettavan osuuden tulee sisältää ohjailua vähintään kolmella eri aluksella luotsausaluekohtaisesti tarkoituksenmukaisilla väylillä. Laivasimulaattorikokeen tulee sisältää suoritteita niiltä luotsausalueen väyliltä, joilta hakija ei ole suorittanut 2 momentin mukaisia aluksilla suoritettavia tutkintoajoja. Laivasimulaattorikokeessa on mitattava myös ne 1 momentin mukaiset asiakokonaisuudet, joita ei ole mitattu aluksilla suoritettavissa tutkintoajoissa.

Luotsaustutkinnon käytännön osa arvostellaan yhtenä kokonaisuutena käyttämällä Liikenne- ja viestintäviraston laatimia arviointikriteerejä. Tutkintoajot ja laivasimulaattorikokeen vastaanottaa Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymä tutkintoja vastaanottava henkilö. Laivasimulaattorikokeessa on lisäksi oltava mukana simulaattorin käyttöä valvova asiantuntija. Tutkinnon vastaanottajan on kuultava aluksella luotsauksesta vastaavaa luotsia tai simulaattorin käyttöä valvovaa asiantuntijaa ennen tutkintosuorituksen hyväksymistä tai hylkäämistä koskevaa päätöksentekoa.

Hylätyn luotsaustutkinnon käytännön osan suorituksen voi uusida kerran. Jos uusintasuoritus hylätään, hakijan suoritteet mitätöidään ja hakijaa kohdellaan uutena hakijana.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä luotsaustutkinnon käytännön osan arviointimenettelystä, tutkintoajojen ja laivasimulaattorikokeen sisällöstä sekä luotsausaluekohtaisesti tarkoituksenmukaisena pidettävistä väylistä.

38 §

Luotsin lupakirjan voimassaolo ja uusiminen

Luotsin lupakirja myönnetään hakemuksesta enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Luotsin lupakirjan uudistamisen edellytyksenä on, että luotsilla on voimassa oleva laivaväen lääkärintodistus, joka oikeuttaa toimimaan kansipalveluksessa. Lisäksi hänellä tulee olla joko todistus luotsausyhtiön koulutusjärjestelmän mukaisesti suoritetusta jatkuvasta osaamisen ylläpitämisestä tai todistus alle 12 kuukautta sitten suoritetusta luotsaustutkinnosta.

7 luku

Luotsinkäyttövelvollisuudesta vapauttavat henkilöluvat

39 §

PEC-lupakirja

Liikenne- ja viestintävirastolta haettavalle PEC-lupakirjalle voidaan merkitä väyläkohtaisia väylävapauksia tai VTS-aluekohtaisia alueellisia vapauksia luotsinkäyttövelvollisuudesta. Lupakirjalle merkitään lisäksi ne alukset, joita lupakirjalle merkityt vapautukset koskevat. PEC-lupakirja myönnetään henkilölle hänen hakiessaan ensimmäistä vapautustaan luotsinkäyttövel-

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

vollisuudesta ja se säilyy voimassa, jos lupakirjalla on voimassa oleva vapautus tai voimassa olevia vapautuksia.

Jos lupakirjalle merkittyyn alukseen tehdään olennaisia muutostöitä, on PEC-lupakirjanhaltijan päivitettävä luotsaussuunnitelma kaikkien lupakirjalle merkittyjen vapautusten osalta ja suoritettava kyseisellä aluksella tutkintoajo.

PEC-lupakirja voi olla rajoitettu tai rajoittamaton. Rajoitettu PEC-lupakirja ei vapauta luotsinkäyttövelvollisuudesta väylällä, jossa on voimassa avustusrajoitus I C tai tätä tiukempi avustusrajoitus.

Rajoittamattoman PEC-lupakirjan saaminen edellyttää väyläkohtaiselle tai alueelliselle vapautukselle jäljempänä säädettyjen edellytysten lisäksi, että hakija on suorittanut tämän lain mukaisen perehdytysmatkan sellaisella suomalaisella väylällä, jossa avustusrajoitus on vähintään I C, sekä laivasimulaattorikokeen jääolosuhteita koskevat osuudet. Tällainen jääolosuhteissa suoritettu perehdytysmatka voidaan hyväksyä osaksi vapautuksen saamiseksi edellytettyä kokemusta, jos se suoritetaan sellaisella väylällä, jolle hakija hakee vapautusta. Hakijan tulee lisäksi osoittaa, että hänellä on aiempaa kokemusta jääolosuhteissa navigoinnista. Jos hakijalla ei ole aiempaa kokemusta jääolosuhteista, on hänen suoritettava vähintään kolme perehdytysmatkaa toisistaan eroavissa jääolosuhteissa.

Rajoitettuna myönnetty PEC-lupakirja muutetaan hakemuksesta rajoittamattomaksi, jos lupakirjan haltija suorittaa 4 momentissa säädetyt suoritteet.

40 §

Väyläkohtainen vapautus luotsinkäyttövelvollisuudesta

Jos hakijalla ei ole ennestään voimassa olevaa PEC-lupakirjaa, väyläkohtaisen vapautuksen saaminen edellyttää, että hakijalla on:

- 1) voimassa oleva kansipäällystön pätevyyskirja, joka oikeuttaa hakemuksessa mainitun aluksen ohjailuun;
- 2) voimassa oleva laivaväen lääkärintodistus, joka oikeuttaa toimimaan kansipalveluksessa;
- 3) todistus suoritetusta 43 §:n mukaisesta väylävapautuksen saamisen edellyttämästä perehdytysmatkasta;
- 4) todistus riittävästä kokemuksesta alusten navigoinnista ja ohjailusta hakemuksen kohteena olevalla väylällä;
- 5) todistus suoritetusta 44 §:n mukaisesta PEC-tutkinnosta; ja
- 6) riittävä englannin kielen taito sekä tarvittava suomen ja ruotsin kielten taito.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu riittävä kokemus on hakijalla, jolla on:

- 1) vähintään 6 kuukautta meripalvelua kyseisen aluksen ohjailutehtävissä ja vähintään 10 edestakaista matkaa hakemuksen kohteena olevalla väylällä luotsinkäyttövelvollisella tai luotsinkäyttövelvollisuudesta vapautetulla aluksella;
- 2) vähintään 30 kuukautta meripalvelua päällikkönä aluksella, jonka pituus on vähintään 50 metriä ja vähintään 10 edestakaista matkaa hakemuksen kohteena olevalla väylällä luotsinkäyttövelvollisella tai luotsinkäyttövelvollisuudesta vapautetulla aluksella; tai
- 3) vähintään 15 edestakaista matkaa aluksen ohjailutehtävissä hakemuksen kohteena olevalla väylällä luotsinkäyttövelvollisella tai luotsinkäyttövelvollisuudesta vapautetulla aluksella.

Edellä 2 momentissa tarkoitetuista matkoista vähintään kaksi tulee ajaa päivänvalossa ja vähintään kaksi nauttisessa hämärässä tai sitä pimeämmässä. Todennettujen matkojen olosuhteiden

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

tulee erota toisistaan ja vastata alueen tyypillisiä navigointiolosuhteita eri vuodenaikoina. Matkoista korkeintaan yksi kolmasosa voidaan ajaa laivasimulaattorissa.

Hakijan on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle aikeistaan suorittaa PEC-lupakirjalle merkittävä väylävapautus ennen kuin hän suorittaa PEC-harjoitusmatkan tai alkaa suorittaa vaadittavia väyläajoja.

Luotsinkäyttövelvollisuudesta vapauttava väylävapautus on voimassa viisi vuotta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä PEC-lupakirjan ja ensimmäisen väylävapautuksen hakemiseen liittyvistä menettelyistä sekä 1 momentin 6 kohdassa edellytetystä kielitaidosta. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto voi vahvistaa hakemuslomakkeet.

41 §

Alueellinen vapautus luotsinkäyttövelvollisuudesta

PEC-lupakirjalle voidaan merkitä myös VTS-aluekohtainen vapautus kaikille alueen VTS-väylille, jos hakijalla on:

1) voimassa oleva hakemuksessa mainitun aluksen ohjailuun oikeuttava kansipäällystön pätevyyskirja;

2) voimassa oleva laivaväen lääkärintodistus, joka oikeuttaa toimimaan kansipalveluksessa;

3) todistus hyväksytysti suoritetusta 45 §:n mukaisesta teoriakokeesta;

4) suoritettuna PEC-perehdytysmatka vähintään yhdeltä tarkoituksenmukaiselta alueen VTS-väylältä sekä perehdytyskeskustelu kaikista alueen VTS-väylistä;

5) todistus laajasta kokemuksesta luotsinkäyttövelvollisten tai luotsinkäyttövelvollisuudesta vapautettujen alusten ohjailusta hakemuksen kohteena olevan VTS-alueen väylästä ja vähintään 6 kuukautta meripalvelua lupakirjalle merkittävän aluksen ohjailutehtävissä kuitenkin siten, että haettaessa ensimmäistä alueellista vapautusta alukselle, joka on suurimmalta pituudeltaan yli 120 metriä tai suurimmalta leveydeltään yli 20 metriä, edellytetään, että laajasta kokemuksesta vähintään puolet on hankittu mainittua rajaa suuremmalla aluksella;

6) suoritettuna 46 §:n mukainen tutkintoajo yhdeltä alueen väylältä, alueen VTS-väyliltä laadittu 46 §:n mukainen laivasimulaattorikoe sekä väylätuntemuskoe kaikilta hakemuksen kohteena olevilta alueen VTS-väyliltä; ja

7) englannin, suomen ja ruotsin kielen taito, joka mahdollistaa turvallisen navigoinnin varmistamiseksi tarvittavat edellytykset viestinnälle.

Alueellinen vapautus on voimassa viisi vuotta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi sen varmistamiseksi, että hakijan kokemus ja osaaminen alueella ovat niin laajoja, että meriturvallisuus ei vaarannu, antaa tarkempia määräyksiä 1 momentin 4 kohdassa edellytetyistä PEC-perehdytysmatkan väylistä ja perehdytyskeskustelusta, 5 kohdassa edellytetystä laajasta VTS-aluekohtaisesta kokemuksesta tai sen kerryttämisestä laivasimulaattoriharjoittelulla ja kunkin VTS-alueen tutkintoajon kannalta tarkoituksenmukaisista väylistä sekä 7 kohdassa edellytetystä kielitaidosta.

42 §

Muiden kuin VTS-väylien lisääminen alueelliseen vapautukseen

Liikenne- ja viestintävirasto voi lisätä voimassa olevaan alueelliseen vapautukseen myös alueen muita väyliä kuin VTS-väyliä erillisestä hakemuksesta, jos:

1) aluksen toistuvasti liikennöimä reitti lyhenisi huomattavasti kyseistä väylää käyttämällä, aluksella on säännöllinen tai toistuva kuljetustarve kyseisen väylän varrella sijaitsevaan sataan tai hakijalla on muu perusteltu syy väylän lisäämiseksi alueelliseen vapautukseen; ja

2) hakijalla on kokemusta lupakirjalle merkittyjen alusten navigoinnista ja ohjailusta hakemuksen kohteena olevalla väylällä tai hän on suorittanut laivasimulaattorikokeen hakemuksen kohteena olevalla väylällä.

Muu väylä kuin VTS-väylä voidaan lisätä alueelliseen vapautukseen vain, jos väylän mitoitus on sellainen, että lupakirjalle merkityn aluksen turvallinen navigointi väylällä on mahdollista.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa määräyksiä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua kokeuksesta.

43 §

PEC-perehdytysmatka

PEC-perehdytysmatka tulee suorittaa ennen 40 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun kokemuksen kerryttämistä tai 41 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun kokemuksen edellyttämien matkojen suorittamista. Liikenne- ja viestintävirasto voi erillisestä hakemuksesta hyväksyä korkeintaan kaksi viidesosaa edellytetyistä matkoista suoritetuksi ennen PEC-perehdytysmatkaa, jos tähän on erityinen perusteltu syy.

Luotsausvapautusta hakevan tai tämän asiamiehen on ilmoitettava luotsausyhtiölle vähintään 24 tuntia etukäteen sellaisesta luotsausyhtiön suorittamasta luotsausmatkasta, joka toimii myös luotsausvapautuksen saamiseksi edellytettynä perehdytysmatkana. Jos perehdytysmatkasta ei ole ilmoitettu etukäteen, ei luotsausmatkaa voida hyväksyä perehdytysmatkaksi.

PEC-perehdytysmatkalla opastajana voi toimia sellainen luotsausyhtiön luotsi, joka on suorittanut luotsausyhtiön koulutusjärjestelmän mukaisen koulutuksen PEC-perehdytysmatkojen vastaanottamiseen ja siihen liittyviin vastuisiin tai joka on toiminut luotsin tehtävässä vähintään viisi vuotta. Perehdytysmatkalla opastajana toimiva luotsi on velvollinen opastamaan parhaan kykynsä mukaan sellaista PEC-perehdytysmatkaa suorittavaa henkilöä, joka toimii aluksen ohjailutehtävissä tällaisella matkalla. Tällöin luotsi suorittaa tavanomaiseen tapaan luotsausta, ja vastuu aluksen ohjailusta säilyy aluksen päälliköllä.

Ennen luotsauksen aloittamista luotsin ja PEC-perehdytysmatkaa suorittavan on käytävä suullisesti läpi kyseiselle matkalle asetetut tavoitteet. Luotsauksen päättymisen jälkeen luotsi on velvollinen antamaan kirjallisen palautteen PEC-perehdytysmatkaa suorittavalle kohtuullisen ajan kuluessa, sekä kuittaamaan kirjallisesti matkan suoritetuksi.

Jos aluksen miehitykseen kuuluvalla navigointihenkilöllä on voimassa oleva PEC-lupakirjalle merkitty vapautus kyseiselle väylälle sekä tämän vapautuksen voimassaolon aikana vähintään 6 kuukauden meripalvelun ajalta vähintään 10 matkaa kokemusta kyseiseltä väylältä tai VTS-alueelta, voi tämä toimia 3 ja 4 momenteissa tarkoitetun luotsin sijaan PEC-perehdytysmatkaa suorittavan opastajana.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa määräyksiä PEC-perehdytysmatkan tavoitteista, eli niistä tiedoista, taidoista ja huomioitavista asioista, jotka ovat olennaisia kyseisen väylän luotsausosaamisen kannalta, sekä PEC-perehdytysmatkaa suorittavalle annettavan palautteen antamismenettelyistä.

44 §

PEC-tutkinto

PEC-tutkinto koostuu kirjallisesta osasta ja käytännön osasta.

PEC-tutkinnon kirjallisen osan teoriakoe on suoritettava ennen muita luotsausvapautuksen saamiseksi edellytetyjä suoritteita. Kirjallisen osan väylätuntemuskoe voidaan suorittaa sen jälkeen, kun hakija on suorittanut teoriakokeen, PEC-perehdytysmatkan sekä luotsausvapautuksen saamiseksi edellytetyt matkat. Käytännön osan tutkintoajo ja sitä täydentävä laivasimulaattorikoe voidaan suorittaa vasta, kun hakija on suorittanut hyväksytysti edellytetyt matkat ja PEC-tutkinnon kirjallisen osan.

45 §

PEC-tutkinnon kirjallinen osa

PEC-tutkinnon kirjallinen osa koostuu teoriakokeesta ja väylätuntemuskokeesta.

Teoriakokeen sisällön on koostuttava kysymyksistä, jotka koskevat luotsaustoimintaa koskevaa sääntelyä ja viranomaisohjeita, PEC-lupakirjan haltijan tehtäviä sekä aluksen ohjailua yleisesti.

Väylätuntemuskokeella tulee mitata hakijan väylätuntemusta, kykyä hahmottaa käytettävissä olevaa väylätilaa erilaisissa alueella tyypillisissä olosuhteissa ja kykyä laatia luotsaussuunnitelma. Väylätuntemuskoe tulee suorittaa niiltä väyliltä, joille hakija hakee luotsausvapautusta.

Väylätuntemuskokeen vastaanottaa Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymä PEC-tutkintoja vastaanottava henkilö.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä teoriakokeen muodosta, sisällöstä ja arviointimenettelyistä sekä väylätuntemuskokeen koejärjestelyistä, kokeen sisällöstä ja arvioinnista sekä suorituksen hyväksymisen ja hylkäämisen edellytyksistä.

46 §

PEC-tutkinnon käytännön osa

PEC-tutkinnon käytännön osa koostuu tutkintoajosta ja laivasimulaattorikokeesta. Käytännön osassa hakijan on osoitettava hallitsevansa seuraavat alukseen ja väylään liittyvät asiat:

- 1) aluksen ohjailtavuus pienellä nopeudella;
- 2) aluksen käsittely väylällä vallitsevissa erilaisissa sääolosuhteissa;
- 3) aluksen ohjailtavuus hidastettaessa ja kiihdytettäessä;
- 4) väylän kapeikkojen ja matalikkojen hydrodynaaminen vaikutus alukseen;
- 5) väylän virtausolosuhteet ja vedenkorkeudet sekä niiden hydrodynaaminen vaikutus alukseen;

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

- 6) erilaisten sääolosuhteiden vaikutus;
- 7) erilaisten näkyvyysolosuhteiden vaikutus;
- 8) tyypillinen muu liikenne väylällä, satamassa ja sen läheisyydessä sekä sen huomioon ottaminen ja yhteydenpito;
- 9) yhteydenpito VTS:n kanssa sekä ennen luotsinkäyttöalueelle saapumista tai satamasta lähtöä, luotsinkäyttöalueella liikennöidessä, että luotsinkäyttöalueelta poistumisen tai satamaan saapumisen jälkeen;
- 10) vaativat liikennetilanteet ja aluksen turvalliseen kuljettamiseen liittyvien järjestelmien häiriöt;

11) aluksen sisäinen ja ulkoinen viestintä;

12) luotsaussuunnitelman hyödyntäminen; ja

13) aluksen ohjailu jääolosuhteissa, jos haetaan rajoittamatonta PEC-lupakirjaa.

Aluksella suoritettava tutkintoajo on suoritettava ennen laivasimulaattorikoetta.

Tutkintoajossa on mitattava hakijan kyky ohjaillla ja navigoida alusta hakemuksen kohteena olevalla väylällä turvallisesti. Tutkintoajossa hakijan on ohjailtava hakemuksen kohteena oleva väylä kokonaisuudessaan yhteen suuntaan sillä aluksella, joka merkitään lupakirjalle.

Laivasimulaattorikokeessa on mitattava hakijan kykyä ohjata ja navigoida lupakirjalle merkitävää alusta haettavalla väylällä tai haettavilla väylillä poikkeuksellisissa olosuhteissa ja tilanteissa. Laivasimulaattorikokeessa on mitattava myös ne 1 momentin mukaiset osa-alueet, joita ei ole mitattu tutkintoajossa.

Tutkintoajot ja laivasimulaattorikokeen vastaanottaa Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymä PEC-tutkintoja vastaanottava henkilö. Laivasimulaattorikokeessa on lisäksi oltava mukana simulaattorin käyttöä valvova asiantuntija. Tutkinnon vastaanottajan on kuultava aluksella luotsauksesta vastaavaa luotsia tai aluksen kulusta vastuullista PEC-lupakirjahaltijaa taikka simulaattorin käyttöä valvovaa asiantuntijaa ennen tutkintosuorituksen hyväksymistä tai hylkäämistä koskevaa päätöksentekoa.

Hylätyn PEC-tutkinnon käytännön osan suorituksen voi uusida kerran. Jos uusintasuoritus hylätään, hakijan suoritteet mitätöidään ja hakijaa kohdellaan uutena hakijana.

Kahta tai useampaa väylä- tai aluevapautusta haettaessa näitä koskevan tutkinnon käytännön osan voi yhdistää.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä PEC-tutkinnon käytännön kokeen arviointimenettelystä sekä tutkintoajon ja laivasimulaattorikokeen sisällöstä ensimmäistä ja sitä seuraavia tai yhdenaikaisesti haettavia vapautuksia haettaessa.

47 §

Väylä- tai aluekohtaisten vapautusten lisääminen voimassaolevalle PEC-lupakirjalle

Liikenne- ja viestintäviraston on hakemuksesta lisättävä voimassaolevalle PEC-lupakirjalle väylävapautus, jos hakijalla on haettavalta väylältä:

- 1) todistus PEC-perehdytysmatkasta;
- 2) 40 §:n 1 momentin 4 kohdan mukainen todistus;
- 3) suoritettuna 45 §:n mukainen väylätuntemuskoe; ja
- 4) suoritettuna 46 §:n mukainen käytännön osa.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

Liikenne- ja viestintäviraston on hakemuksesta lisättävä voimassaolevalle PEC-lupakirjalle alueellinen vapautus, jos hakija on suorittanut 41 §:n 1 momentin 4—6 kohdassa säädetty vaatimukset.

48 §

Uuden aluksen lisääminen voimassa olevalle PEC-lupakirjalle

Liikenne- ja viestintäviraston on hakemuksesta lisättävä voimassa olevalle PEC-lupakirjalle uusi alus, jos PEC-lupakirjan haltija suorittaa 46 §:ssä tarkoitetun tutkintoajon yhdelle PEC-lupakirjalle merkitylle väylälle sekä laatii kyseisen aluksen ominaisuudet huomioon ottavan päivitetyn luotsaussuunnitelman kaikilta lupakirjalle merkityiltä väyliltä, joita koskevalle vapautukselle alus lisätään. Alueelliselle vapautukselle voidaan kuitenkin lisätä sellainen uusi alus, joka on suurimmalta pituudeltaan yli 120 metriä tai suurimmalta leveydeltään yli 20 metriä vain, mikäli myös 41 §:n 1 momentin 5 kohdan edellytys täyttyy.

Jos uudella aluksella on käytössä eri turvallisuusjohtamisjärjestelmä kuin lupakirjalle jo merkityllä aluksella, uuden aluksen lisääminen PEC-lupakirjalle edellyttää lisäksi, että lupakirjan haltijalla on ohjailukokemusta vähintään kaksi erillistä matkaa lupakirjalle merkityillä väylillä ja 20 meripäivää palvelua kyseistä turvallisuusjohtamisjärjestelmää käyttävältä alukselta.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, Liikenne- ja viestintävirasto voi suoraan hakemuksesta lisätä PEC-lupakirjalle sellaisen samaa turvallisuusjohtamisjärjestelmää käyttävän aluksen, joka on rakennettu samoin piirustuksin ja yhtenevin suunnitelmin kuin toinen PEC-lupakirjalle jo merkitty tai haettava alus. Edellytyksenä on lisäksi, että alusten elinkaaren aikaiset muutostyöt vastaavat olennaisilta osin toisiaan.

49 §

Väyläkohtaisen vapautuksen uusiminen

PEC-lupakirjalle merkityt väylävapautukset voidaan hakemuksesta uudistaa. Vanhentuneen PEC-lupakirjan väylävapautukset voidaan uudistaa kuten voimassa olevan lupakirjan väylävapautukset, jos vanhentumisesta on enintään 12 kuukautta. Uudistamisen edellytyksenä on, että hakijalla on:

1) voimassa oleva luotsinkäyttövelvollisuudesta vapautetun aluksen ohjailuun oikeuttava kansipäälystön pätevyyskirja;

2) voimassa oleva laivaväen lääkärintodistus, joka oikeuttaa toimimaan kansipalveluksessa;

3) kokemusta aluksen ohjailusta PEC-lupakirjalla vähintään 2 edestakaista matkaa vuosittain tai yhteensä vähintään 15 matkaa lupakirjan voimassaoloaikana lupakirjalle merkityillä väylillä molempiin suuntiin; ja

4) käytännön osan tutkintoajo, jos 3 kohdassa tarkoitettu vuosittainen matkamäärä on vähemmän kuin 5 matkaa tai jos lupakirjan voimassaoloajaksolla matkoja on vähemmän kuin 50.

Rajoittamattomalle PEC-lupakirjalle merkityn väylävapautuksen uusiminen edellyttää lisäksi, että väylävapautuksen voimassaoloaikana hakija on suorittanut vähintään viisi tai edellisen 12 kuukauden aikana vähintään kaksi matkaa jääolosuhteissa millä tahansa lupakirjalle merkityllä väylällä, jossa voimassa oleva avustusrajoitus on vähintään IC.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

Jos 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja matkoja on kertynyt lupakirjan voimassaoloaikana enintään viisi, rinnastetaan tämä tilanteeseen, jossa hakija hakee kyseiselle väylälle ensimmäistä vapautusta. Jos matkoja on yli viisi mutta alle 1 momentin 3 kohdassa säädetyn määrän, voi puuttuvat matkat korvata 46 §:n mukaisella käytännön osan laivasimulaattorikokeella.

Jos uudistettavan lupakirjan voimassaolon päättymisestä on yli 12 kuukautta mutta enintään 5 vuotta, tulee hakijan suorittaa 44 §:n mukainen PEC-tutkinto. Jos voimassaolon päättymisestä on yli 5 vuotta, tulee hakijan suorittaa 43 §:n mukainen PEC-perehdytysmatka sekä 44 §:n mukainen PEC-tutkinto.

Kaikki ne PEC-lupakirjalle merkityt alukset, joilla PEC-lupakirjan haltija on uudistettavan väyläkohtaisen vapautuksen voimassaoloaikana suorittanut aluksen ohjailutehtävissä joko vähintään kaksi erillistä matkaa lupakirjalle merkityillä väylillä tai palvelut vähintään 20 meripäivää, merkitään uudistettavalle lupakirjalle.

50 §

Alueellisen vapautuksen uusiminen

PEC-lupakirjalle merkitty alueellinen vapautus voidaan hakemuksesta uudistaa. Vanhentuneen alueellisen vapautuksen voi uudistaa kuten voimassa olevan vapautuksen, jos vanhentumisesta on enintään 12 kuukautta. Uudistamisen edellytyksenä on, että hakijalla on:

- 1) voimassa oleva luotsinkäyttövelvollisuudesta vapautetun aluksen ohjailuun oikeuttava kansipäälystön pätevyyskirja;
- 2) voimassa oleva laivaväen lääkärintodistus, joka oikeuttaa toimimaan kansipalveluksessa;
- 3) todistus laajasta kokemuksesta hakemuksen kohteena olevan alueen väylästä uusittavan lupakirjan voimassaoloaikana; ja
- 4) käytännön osan tutkintoajo, jos 3 kohdassa edellytetty laaja kokemus ei täyty.

Rajoittamattomalle PEC-lupakirjalle merkityn aluekohtaisen vapautuksen uusiminen edellyttää lisäksi, että vapautuksen voimassaoloaikana hakija on suorittanut vähintään viisi tai edellisen 12 kuukauden aikana vähintään kaksi matkaa jääolosuhteissa millä tahansa lupakirjalle merkityllä väylällä, jossa voimassa oleva avustusrajoitus on vähintään I C.

Jos uudistettavan lupakirjan voimassaolon päättymisestä on yli 12 kuukautta mutta enintään 5 vuotta, hakijan on suoritettava 41 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiset suoritukset. Jos voimassaolon päättymisestä on yli 5 vuotta, hakijan on suoritettava 41 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu perehdytysmatka ja perehdytyskeskustelu sekä 41 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiset suoritukset.

Kaikki ne PEC-lupakirjalle merkityt alukset, joilla PEC-lupakirjan haltija on uudistettavan alueellisen vapautuksen voimassaoloaikana suorittanut aluksen ohjailutehtävissä joko vähintään kaksi erillistä matkaa lupakirjalle merkityillä väylillä tai palvelut vähintään 20 meripäivää, merkitään uudistettavalle lupakirjalle.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa määräyksiä 1 momentin 3 kohdassa edellytetystä laajas- ta kokemuksesta.

8 luku

Tutkintoja vastaanottava henkilö

51 §

Luotsaustutkintoja tai PEC-tutkintoja vastaanottava henkilö

Luotsaustutkintoja tai PEC-tutkintoja saa vastaanottaa Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymä, erikseen tehtävään koulutettu henkilö. Luotsaustutkintoja tai PEC-tutkintoja vastaanottavaksi henkilöksi hyväksymisen edellytyksenä on, että henkilö täyttää seuraavat vaatimukset:

- 1) henkilöllä on vähintään viisi vuotta kokemusta luotsina tai PEC-lupakirjalla toimimisesta;
- 2) henkilöllä on kaksi harjoitusmatkaa, jotka suoritetaan kahden tutkintoja vastaanottavan eri henkilön kanssa, ja vastaanottajien puoltolauseet;
- 3) henkilöllä on voimassa oleva luotsin lupakirja tai PEC-lupakirja.
- 4) henkilöllä on todistukset suoritetusta Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymästä luotsaustutkintoja tai PEC-tutkintoja vastaanottavan henkilön teoriakokeesta, kouluttajakoulutuksesta, kommunikaatiokoulutuksesta sekä simulaattorikoulutuksesta;
- 5) henkilö on läpikäynyt Liikenne- ja viestintäviraston perehdytyskeskustelun; ja
- 6) henkilöllä on suomen tai ruotsin kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito sekä toisen kielen tyydyttävä suullinen taito, ja englannin kielen taito, joka vastaa vähintään yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa tarkoitetun yleisen kielitutkinnon taitotasoa neljä.

Tutkintoja vastaanottavan henkilön lupakirja voidaan myöntää koskemaan niitä väyliä ja aluksia, joille hakijalla on tehtävän edellyttämä kokemus. Edellytetty kokemus on hakijalla, jolla on

- 1) voimassa oleva luotsin lupakirja hakemuksen kohteena olevalla väylällä;
- 2) voimassa oleva PEC-lupakirja hakemuksen kohteena olevalla väylällä ja aluksella;
- 3) suoritettuna 43 §:n mukainen perehdytysmatka, 45 §:n mukainen väylätuntemuskoe sekä tutkinnon vastaanottajalle suunnattu simulaattoriharjoitus haettavalla väylällä; tai
- 4) tutkintoajo kyseisellä aluksella tai tutkinnon vastaanottajalle tarkoitettu perehdytysmatka toisen tutkinnon vastaanottajan kanssa.

Luotsaustutkintoja tai PEC-tutkintoja vastaanottavan henkilön lupakirja on voimassa viisi vuotta sen myöntämisestä.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa määräyksiä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen koulutusten ja kokeiden sisällöstä ja arvioinnista sekä hyväksyntämenettelystä sekä 2 momentin tutkinnon vastaanottajalle suunnatusta simulaattoriharjoituksesta, tutkinnon vastaanottajalle tarkoitettua perehdytysmatkasta sekä tutkinnon vastaanottajan lupakirjan myöntämiseen, hakemiseen ja täydentämiseen liittyvistä menettelyistä.

52 §

Tutkintoja vastaanottavan henkilön lupakirjan uusiminen

Luotsaustutkintoja tai PEC-tutkintoja vastaanottavan henkilön lupakirja voidaan hakemuksella uudistaa korkeintaan 12 kuukautta sen vanhenemisesta. Uudistamisen edellytyksenä on, että:

- 1) lupakirjan haltija on hyväksytty suorittanut luotsaustutkinnossa edellytetyn verkkoalustaisen teoriakokeen korkeintaan 12 kuukautta ennen lupakirjan uusimista;

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

2) lupakirjan haltija on laatinut ajantasaiset luotsaussuunnitelmat väylästä, jolla hän on oikeutettu vastaanottamaan tutkintoja;

3) lupakirjan haltija on suorittanut lupakirjan voimassaoloaikana vähintään viisi tutkintomatkaa, 10 harjoitusmatkaa luotsausta suorittavan luotsin tai PEC-lupakirjanhaltijan kanssa, 10 matkaa luotsina tai PEC-lupakirjanhaltijana tai 10 harjoittelukertaa simulaattorissa;

4) lupakirjan haltija on suorittanut lupakirjan voimassaoloaikana viisi tutkintoajan vastaanottoa tai simulaattorissa suoritettavan osuuden vastaanottoa; ja

5) lupakirjan haltijalla on tehtävän edellyttämä terveys ja kunto.

Jos lupakirjan vanhenemisesta on yli 12 kuukautta, hakijan on 1 momentissa säädetyn lisäksi suoritettava 51 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut harjoitusmatkat sekä 4 kohdassa tarkoitettu simulaattorikoulutus.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä tutkintoja vastaanottavan henkilön lupakirjan uusimiseen liittyvistä menettelyistä.

53 §

Tutkintoja vastaanottavan henkilön vastuut ja velvollisuudet

Tutkintoja vastaanottava henkilö vastaa luotsin tutkintoja tai PEC-tutkintoja vastaanottaessaan siitä, että tutkinnon hyväksytysti suorittanut henkilö täyttää tässä laissa säädetty edellytykset.

Tutkintoja vastaanottavan henkilön on omalla allekirjoituksellaan varmistettava kunkin tutkinnon osa-alueeseen liittyvän todistuksen osalta, että hakija hallitsee edellytetyt tiedot ja taidot siten, ettei meriturvallisuus vaarannu. Tutkintoja vastaanottava henkilö vastaa siitä, että hänen luotsaustutkintojen tai PEC-tutkintojen eri asiakirjoihin kirjaamansa seikat ovat totuudenmukaisia.

Liikenne- ja viestintäviraston luotsausasioista vastaavalla virkamiehellä on oikeus osallistua tutkintoja vastaanottavan henkilön vastaanottamaan tutkintotilaisuuteen arvioidakseen tämän tehtävässä suoriutumista. Liikenne- ja viestintäviraston luotsausasioista vastaavan virkamiehen on tarkastettava tutkintoja vastaanottavan henkilön tutkintotilaisuus vähintään kerran kunkin lupakirjan voimassaolon aikana. Lisäksi tarkastus voidaan tehdä, jos siihen on painava syy.

Tutkintoja vastaanottavan henkilön on annettava **suorituksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä päätös**.

Tutkintoja vastaanottavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa hänen vastuulleen tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

54 §

Tutkintojen vastaanottamisen hinnoittelu

Tämän lain mukaisten tutkintosuoritteiden vastaanottamisesta tutkintoja vastaanottava henkilö voi periä kiinteään yksikköhintaan perustuvan maksun.

Jos tutkintojen vastaanottamisen hinnoittelua koskeva hintakehitys osoittaa, etteivät tutkinnoista perittävät hinnat ole kohtuullisia, Liikenne- ja viestintävirasto voi **määrittää niiden enimmäishinnasta**. Kohtuullinen hinta on hinta, joka on kohtuullinen ottaen huomioon tehokkaan toimijan kustannukset palvelun tuottamisesta. Enimmäishinnan tulee olla kustannusperusteinen si-

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

ten, että se sisältää kohtuullisen tuoton. Enimmäishinta voidaan asettaa enintään vuodeksi kerrallaan.

9 luku

Itämerenluotsaus

55 §

Itämerenluotsauksen tarjoaminen ja lupakirja

Itämerenluotsausta voi tarjota luotsausyhtiö tai muu oikeushenkilö, jonka lukuun toimivalla on itämerenluotsin lupakirja, tai luonnollinen henkilö, jolla on itämerenluotsin lupakirja. Suomessa itämerenluotsin lupakirjan myöntää Liikenne- ja viestintävirasto.

56 §

Itämerenluotsin lupakirjan saamisen edellytykset

Itämerenluotsin lupakirjan saamiseksi henkilöllä tulee olla:

- 1) voimassa oleva merikapteeninkirja;
- 2) voimassa oleva laivaväen lääkärintodistus, joka oikeuttaa toimimaan kansipalveluksessa;
- 3) vähintään 30 kuukautta meripalvelua bruttovetoisuudeltaan vähintään 3 000 aluksen kansi-päällystötehtävissä, josta vähintään 12 kuukautta Itämeren alueella tai vähintään 5 vuotta koke-musta luotsina toimimisesta Itämeren alueella;
- 4) vapaamuotoinen selvitys kattavasta jäänavigointikokemuksesta Itämeren alueella;
- 5) todistus korkeintaan 12 kuukautta ennen hakemuksen toimittamista suoritetusta itämeren-luotsin tutkinnosta; ja
- 6) riittävä englannin kielen taito.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa edellytetty kokemus voidaan osoittaa meripalveluotteella tai muulla luotettavalla vapaamuotoisella selvityksellä Liikenne- ja viestintävirastolle.

Lupakirjaa haetaan Liikenne- ja viestintävirastolta ja se on voimassa viisi vuotta sen myöntä-misestä.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä itämerenluotsin lupakirjan hake-miseen liittyvistä menettelyistä.

57 §

Itämerenluotsin tutkinto

Edellä 56 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun itämerenluotsin tutkinnon järjestää Liiken-ne- ja viestintävirasto. Tutkinnossa on mitattava vähintään seuraavat asiakokonaisuudet:

- 1) Itämeren alueen keskeiset reitit sekä reittijakojärjestelmät, VTS-palvelut, alusten raportoin-tijärjestelmät ja muut reittejä koskevat toiminnalliset rajoitteet;

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

2) merenkulullisiin varoituksiin, jäänmurtaja-avustukseen sekä hinaaja-avustukseen liittyvät keskeiset seikat;

3) ympäristönsuojelu ja meripelastustoiminta Itämeren alueella;

4) aluksen käsittelyyn liittyvät tekijät;

5) Itämeren alueen kansalliset luotsausalueet, luotsipaikat sekä luotsin tilaaminen;

6) englannin kielen taito;

7) aluksen sisäinen kommunikaatio samoin kuin kommunikaatio alukselta ulospäin; ja

8) kansainväliset säännöt yhteentörmäyksien ehkäisemiseksi merellä.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa määräyksiä itämerenluotsin tutkinnon sisällöstä, tutkinnon järjestämisestä ja arviointimenettelyistä.

58 §

Itämerenluotsin lupakirjan uusiminen

Itämerenluotsin lupakirja voidaan hakemuksesta uudistaa, jos hakijalla on

1) voimassa oleva merikapteeninkirja;

2) voimassa oleva laivaväen lääkärintodistus, joka oikeuttaa toimimaan kansipalveluksessa; ja

3) lupakirjan voimassaoloaikana vähintään 12 kuukautta meripalvelua bruttovetoisuudeltaan vähintään 3 000 aluksen kansipäällystötehtävissä Itämeren alueella, työskentelyä lupakirjan voimassaoloaikana luotsin tehtävissä Itämeren alueella yhteensä vähintään kolmen vuoden ajan tai vähintään kaksi vuosittaista itämerenluotsausta lupakirjan voimassaoloaikana.

Lisäksi hakijan on toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle kooste uusittavan lupakirjan voimassaoloaikana suorittamistaan itämerenluotsauksista.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä itämerenluotsin lupakirjan uusimiseen liittyvistä menettelyistä.

10 luku

Erinäiset säännökset

59 §

Tilapäisen luotsipaikan tai luotsinkäyttölinjan asettaminen

Jos olosuhteet sitä edellyttävät, Liikenne- ja viestintävirasto voi asettaa tilapäisen luotsipaikan tai luotsinkäyttölinjan määräajaksi luotsausyhtiön hakemuksesta tai omasta aloitteestaan. Liikenne- ja viestintäviraston on ilmoitettava asettamista koskevasta päätöksestä VTS-palveluntarjoajalle ja Väylävirastolle.

VTS-palveluntarjoajan on asetettava tilapäinen virtuaalinen turvamerkki tilapäiselle luotsipaikalle.

60 §

Muun valtion toimivaltaisen viranomaisen myöntämän pätevyyden tunnustaminen

Liikenne- ja viestintävirasto tunnustaa ulkomailla myönnetyn pätevyyden Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti. Ulkomailla myönnetty pätevyys voidaan tunnustaa, jos hakijalla on ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2005/36/EY tarkoitettu pätevyys ja hakija täyttää tässä laissa ja sen nojalla säädetty ja määrätty edellytykset.

61 §

Jäänmurtopalvelua suorittavan toimijan toimintatavat ja koulutusjärjestelmä

Alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annetun lain 10 a §:ssä tarkoitettua jäänmurtopalvelua suorittavan toimijan on laadittava ja ylläpidettävä jäänmurtotoiminnassa käytettävälle aluksille yhtenevät turvalliseen väylänavigointiin liittyvät toimintatavat sekä koulutusjärjestelmä, jossa määritellään luotsausosaamiseen ja alusten avustamiseen jääolosuhteissa liittyvän koulutuksen sisältö kansipäällystölle, sekä tämän osaamisen ylläpitämistä koskeva koulutus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua koulutusjärjestelmän tulee sisältää vähintään seuraavat osa-alueet:

- 1) koulutus ja perehdytys avustettavien alusten kanssa toimimiseen;
 - 2) koulutus väylänavigointiin jäänmurtotoiminnassa;
 - 3) perehdytys toimijan jäänmurtotehtävän aikaisista vahtijärjestelyihin;
 - 4) luotsaussuunnitelmien laatiminen jäänmurtotoiminnassa käytettävälle väylästä;
 - 5) simulaattoriharjoituksia jäänmurtotoiminnassa käytettävän väylästä haastavista kohdista;
- ja
- 6) toimijan eri alusten väylänavigoinnin ja ohjailun harjoittelu.

Toimijan on koulutusjärjestelmässä:

- 1) kuvattava 2 momentissa tarkoitettujen osa-alueiden osaamisen ylläpitäminen;
- 2) laadittava suunnitelma siitä, miten henkilö läpikäy koulutusjärjestelmän mukaiset suoritukset; sekä
- 3) kuvattava koulutusjärjestelmän muuttamiseen liittyvät menettelyt.

Edellä 2 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua koulutusjärjestelmän osa-alueet hyväksyy Väylävirasto sekä 4—6 kohdassa tarkoitettua osa-alueet Liikenne- ja viestintävirasto. Edellä 3 momentissa tarkoitettua koulutusjärjestelmän osa-alueet hyväksyy Liikenne- ja viestintävirasto.

Väyläviraston ja Liikenne- ja viestintäviraston on hyväksyttävä koulutusjärjestelmä, jos 2 ja 3 momentissa tarkoitettua asiaa on kuvattu yksityiskohtaisesti. Virastot voivat ennen hyväksymistä edellyttää toimijaa täydentämään koulutusjärjestelmää siltä osin, kuin ne arvioivat, että 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja asioita ei ole kuvattu riittävän seikkaperäisesti. Koulutusjärjestelmän hyväksyntä on voimassa kolme vuotta ja se voidaan hakemuksesta uudistaa.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

62 §

Poikkeukset

Liikenne- ja viestintävirasto voi valmiuslaissa tarkoitettujen poikkeusolojen aikana tai normaaliolojen häiriötilanteissa poiketa tässä laissa säädetyistä, luotsin ohjauskirjan uusimista tai myöntämistä taikka PEC-lupakirjan uusimista tai myöntämistä koskevista edellytyksistä uusia luotsin lupakirjoja tai PEC-lupakirjoja myönnettäessä tai niitä uusittaessa. Luotsin ohjauskirja tai PEC-lupakirja voidaan myöntää tai uusia poikkeuksellisin menettelyin, jos normaali menettely on poikkeuksellisen ja laajavaikutteisen tilanteen vuoksi merkittävästi vaikeutunut ja poikkeuksellinen menettely on välttämätöntä merenkulun jatkuvuuden turvaamiseksi eikä se aiheuta vaaraa ihmishengelle, omaisuudelle tai ympäristölle. Poikkeuksellisin menettelyin myönnettävä tai uusittava luotsin ohjauskirja tai PEC-lupakirja on voimassa kerrallaan enintään kuusi kuukautta myöntämispäivästä.

63 §

Henkilölupia koskevien tietojen tallentaminen ja käsitteleminen

Luotsin lupakirjan, PEC-lupakirjan, itämerenluotsin lupakirjan ja koulutusta vastaanottavan henkilön lupakirjan myöntämiseksi ja valvomiseksi Liikenne- ja viestintävirasto tallentaa lupakirjoja koskevat tiedot liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017) tarkoitettuun liikenneasioiden rekisteriin. Tietojen käsittelyyn sovelletaan liikenteen palveluista annetun lain 26—28 lukua.

64 §

Valvonta

Liikenne- ja viestintävirasto valvoo tämän lain noudattamista muutoin kuin 10 ja 11 §:n osalta. Lisäksi poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos valvovat omalla tehtäväalueellaan tämän lain noudattamista. Saimaan kanavan vuokra-alueella sovelletaan Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välillä tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kappaleen määräyksiä, jotka koskevat alusliikenteen yleisiä ehtoja, sekä 15 artiklan 1 kappaleen määräyksiä, jotka koskevat vuokra-alueella sovellettavaa lainsäädäntöä.

VTS-palveluntarjoajan on ilmoitettava välittömästi Liikenne- ja viestintävirastolle havaitsemistaan poikkeamista, jotka koskevat luotsinkäyttövelvollisuuden noudattamista, luotsin lupakirjan tai PEC-lupakirjan sekä luotsauspalvelujen tarjoamista.

Liikenne- ja viestintäviraston on toimitettava rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti VTS-palveluntarjoajalle ajantasaiset tiedot luotsin lupakirjoista sekä PEC-lupakirjoista ja muista poikkeuksista luotsinkäyttövelvollisuudesta. Poikkeuksista Liikenne- ja viestintävirasto voi ilmoittaa VTS-palveluntarjoajalle myös muulla tavalla kuin rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti.

Luotsausyhtiön on toimitettava VTS-palveluntarjoajalle sähköisesti ajan tasalla olevat tiedot luotsintilauksista ja käynnissä olevista luotsauksista. Yhtiön on ilmoitettava VTS-palveluntarjoajalle poikkeamista tai häiriöistä luotsaustoiminnassa.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

65 §

Valvontaviranomaisen yleinen tiedonsaantioikeus

Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tämän lain mukaisten tehtäviensä suorittamiseksi välttämättömät tiedot luotsausyhtiöltä ja luvanhaltijoilta sekä muilta toimijoilta ja henkilöiltä, joiden oikeuksista ja velvollisuuksista tässä laissa säädetään.

Tiedot on luovutettava viipymättä, viranomaisen pyytämässä muodossa ja maksutta.

66 §

Luvan peruuttaminen, muuttaminen ja rajoittaminen

Luvanhaltija voi ilmoittaa luvassa tarkoitetun toiminnan päättyneeksi. Päätymisilmoituksen saatuaan Liikenne- ja viestintävirasto peruuttaa luvan.

Liikenne- ja viestintävirasto voi muuttaa tai rajoittaa lupaa tai perua sen, jos:

1) luvanhaltija ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä eikä ole korjannut toiminnassaan olevia virheitä tai puutteita asetetussa määräajassa;

2) luvanhaltija on toistuvasti tai vakavasti rikkonut tässä laissa säädettyä tai sen nojalla määrättyä taikka muita alusliikennettä koskevia säännöksiä eikä huomautuksen tai varoituksen antamista voida pitää riittävänä; tai

3) on muusta kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetusta syystä perusteltua syytä epäillä, ettei luvanhaltija kykene hoitamaan henkilöluvassa tarkoitettua toimintaa turvallisesti.

Liikenne- ja viestintävirasto voi peruuttaa luvan vain, jos lievempää seuraamusta ei asiasta kokonaisuudessaan ilmenevät seikat huomioon ottaen voida pitää riittävänä. Luvan peruutus voidaan määrätä olemaan voimassa rikkomuksen vakavuuteen suhteutetun määräajan tai toistaiseksi.

Luvanhaltijan on viipymättä palautettava peruutettu lupakirja Liikenne- ja viestintävirastolle.

Liikenne- ja viestintävirasto voi 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ottaa lupakirjan haltuunsa asian selvittämisen ajaksi välittömästi. Lupakirja on viipymättä palautettava, jos lupaa ei peruuteta.

67 §

Huomautus ja varoitus

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa luvanhaltijalle huomautuksen, jos tämä muutoin kuin 66 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla jättää noudattamatta säännöksiä tai määräyksiä, jotka koskevat luvassa tarkoitettua toimintaa tai luvassa tarkoitetun tehtävän hoitamista. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa varoituksen, jos huomautusta ei asiasta ilmenevät seikat kokonaisuudessaan huomioden voida pitää riittävänä.

Huomautus annetaan suullisesti tai kirjallisesti. Varoitus annetaan kirjallisesti, ja siitä tehdään merkintä liikenneasioiden rekisteriin.

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

68 §

Seuraamusmaksu

Seuraamusmaksu voidaan määrätä sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) laiminlyö 4 §:ssä ja sen nojalla annetussa määräyksessä tarkoitetun luotsinkäyttövelvollisuuden, jollei 4—7 §:stä muuta johdu;
- 2) tarjoaa luotsauspalvelua 8 §:ssä säädetyn vastaisesti;
- 3) laiminlyö 12 §:n 1 momentissa tarkoitetun ennakkotiedon toimittamisvelvollisuuden tai antaa ennakkoilmoituksessa puutteellista tai virheellistä tietoa;
- 4) laiminlyö 17 §:n 2 momentin mukaisen tiedonantovelvollisuuden;
- 5) luotsaa ilman 30 §:ssä säädettyä oikeutta; tai
- 6) harjoittaa itämerenluotsausta 55 §:ssä säädetyn vastaisesti.

69 §

Seuraamusmaksun suuruus

Oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään 100 000 euroa.

Luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään neljä prosenttia hänen rikkomuksen päättymistä edeltäneenä vuonna toimitetun verotuksen mukaisista tuloistaan, kuitenkin enintään 5 000 euroa.

Seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon:

- 1) rikkomuksen laatu, laajuus, vahingollisuus, kesto aika ja toistuvuus;
- 2) rikkomuksella saavutettu hyöty, jos tämä tieto on saatavilla;
- 3) elinkeinonharjoittajan toimet vahingon lieventämiseksi tai korjaamiseksi; ja
- 4) tekijän taloudellinen asema.

70 §

Seuraamusmaksun määrääminen tai määräämättä jättäminen

Seuraamusmaksun määrää Liikenne- ja viestintävirasto. Seuraamusmaksu määrätään esittelystä. Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Seuraamusmaksua ei saa esittää määrättäväksi ja se on jätettävä määräämättä, jos rikkomus ei ole vakava tai toistuva ja tekijä on ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin rikkomuksen korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen taikka jos seuraamusmaksun määräämistä on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Seuraamusmaksua ei saa esittää määrättäväksi tai määrätä myöskään, jos teosta on kulunut yli viisi vuotta.

Seuraamusmaksua ei saa esittää määrättäväksi ja se on jätettävä määräämättä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Sille, jolle on määrätty seuraamusmaksu, ei saa samasta teosta tuomita tuomioistuimessa rangaistusta.

Seuraamusmaksu vanhene viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamisesta. Seuraamusmaksu raukeaa, kun maksuvelvollinen luonnollinen henkilö kuolee. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

71 §

Muutoksenhaku

Liikenne- ja viestintäviraston muuhun kuin luotsin lupakirjan, PEC-lupakirjan, itämerenluotsin lupakirjan sekä tutkintoja vastaanottavan henkilön lupakirjan peruuttamista tai rajoittamista sekä etäluotsausta koskevan luvan peruuttamista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003). ~~Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).~~

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). (Uusi)

72 §

Tuomioistuin

Tämän lain 14, 17—20 ja 23 §:n mukaan käsiteltävissä asioissa toimivaltaisen tuomioistuimen määräytymiseen sovelletaan, mitä merilain 21 luvussa säädetään.

11 luku

Voimaantulo

73 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan luotsauslaki (940/2003) ja asetus itämerenluotseista (1105/1981).

74 §

Siirtymäsäännökset

Kumotun lain tai sen nojalla annettu luotsin ohjauskirja, linjaluotsinkirja tai erivapaus on voimassa myöntöpäätöksessä tarkoitetun ajan.

Edellä 43 §:n 3 momentissa PEC-perehdytysmatkan opastajalta vaadittu kokemus voidaan katsoa osin tai kokonaan saavutetuksi myös linjaluotsinkirjalla tai erivapaudella ennen tämän lain voimaantuloa saadulla vastaavalla kokemuksella.

Tämän lain voimaan tultua, mutta ennen 1 päivää kesäkuuta 2028 voidaan kumotun lain mukaiset luotsin ohjauskirjat hakemuksesta muuntaa tämän lain mukaisiksi luotsin lupakirjoiksi. Muuntamista haetaan Liikenne- ja viestintävirastolta. Muuntaminen voidaan tehdä niiltä osin, kuin henkilön kokemus alueelta vastaa luotsin lupakirjan saamiseksi vaadittavaa osaamista.

Kumotun lain mukaiset uudistamisen edellytykset täyttävä kumotun lain 14 §:ssä tarkoitettu linjaluotsinkirja voidaan uudistaa tämän lain 49 §:ssä säädetyin PEC-lupakirjalle merkittävän

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

väylävapautuksen uudistamismenettelyin. Kumotun lain mukainen linjaluotsinkirja muuntuu tällöin vastaavaksi PEC-lupakirjalle merkittäväksi väylävapautukseksi.

Kumotun lain mukaiset uudistamisen edellytykset täyttävä kumotun lain 16 §:ssä tarkoitettu erivapaus voidaan uudistaa tämän lain 50 §:ssä säädetyn PEC-lupakirjalle merkittävän aluekohtaisen vapautuksen uudistamismenettelyin. Kumotun lain mukainen erivapaus muuntuu tällöin PEC-lupakirjalle merkittäviksi aluevapautuksiksi siltä osin, kuin VTS-aluekohtaisen vapautuksen tai PEC-lupakirjalle lisättävän muuta väylää kuin VTS-väylää koskevan vapautuksen uudistamisen edellytykset täyttyvät.

Kumotun lain 5 §:n 2 momentin 2 kohdan mukainen liikenne voi jatkaa toimintaa kumotun lain mukaisin edellytyksin 1 päivään kesäkuuta 2028.

Ennen tämän lain voimaan tuloa mutta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2023 Liikenne- ja viestintävirasto voi hyväksyä 43 §:n 1 momentissa säädettyä suuremman osan matkoista suorite-
tuksi ennen PEC-perehdytysmatkaa.

Tämän lain 51 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaista edellytystä ei sovelleta aikana, joka alkaa tämän lain voimaantulosta ja päättyy 31 päivänä joulukuuta 2023.

2.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa (/), seuraavasti:

1§

Soveltamisala

-
- Siten kuin tässä laissa säädetään, pannaan täytäntöön myös:
- 1) merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu,
 - 2) tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu,
 - 3) työsopimuslain (55/2001) 11 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu,
 - 4) työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 35 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu,

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

- 5) kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) 6 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu,
- 6) yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 49 §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu ja 51 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu,
- 7) alkoholilain (1102/2017) 71 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu,
- 8) siemenlain (600/2019) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu,
- 9) kasvinterveyslain (1110/2019) 26 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu,
- 10) eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 15 §:ssä tarkoitettu tuontivalvonnan seuraamusmaksu,
- 11) tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu,
- 12) ajokorttilain (386/2011) 93 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu,
- 13) vesiliikennelain (782/2019) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu,
- 14) liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 268 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu,
- 15) ajoneuvolain (82/2021) 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 189—192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu,
- 16) rehulain (1263/2020) 51 §:ssä tarkoitettu rehuvalvonnan seuraamusmaksu,
- 17) elintarvikelain (297/2021) 67 §:ssä tarkoitettu elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu,
- 18) eläintautilain (76/2021) 94 a §:ssä tarkoitettu eläintautivalvonnan seuraamusmaksu,
- 19) eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 36 §:ssä tarkoitettu eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu ja 37 §:ssä tarkoitettu eläimen tunnistusasiakirjan mukana pitämistä ja esittämistä koskevan velvollisuuden rikkomisesta määrättävä liikennevirhemaksu,
- 20) luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (1330/2021) 38 §:ssä tarkoitettu luomuvalvonnan seuraamusmaksu,
- 21) jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022) 8 ja 9 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu,
- 22) lannoitelain (711/2022) 37 §:ssä tarkoitettu lannoitevalvonnan seuraamusmaksu,
- 23) eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015) 63 a §:ssä tarkoitettu sivutuotevalvonnan seuraamusmaksu, (Uusi)
- 24) avaruustoiminnasta annetun lain (63/2018) 21 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, (Uusi)
- 25) verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta annetun lain (99/2023) 4 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, (Uusi)
- 26) vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (/) 141 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 142 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, (Uusi)
- 27) luotsauslain (/) 68 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

Valiokunnan lausumaehdotus

1. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ja arvioi tarkoin ja laajasti uudistuksen vaikutuksia merenkulun toiminnan jatkuvuudelle ja tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin merenkulun ja kilpailukyyn turvaamiseksi.*

Helsingissä 16.2.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Suna Kymäläinen sd
varapuheenjohtaja Ari Torniainen kesk
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Heikki Autto kok
jäsen Sandra Bergqvist r
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Petri Huru ps
jäsen Juho Kautto vas
jäsen Jari Kinnunen kok
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Joonas Könttä kesk
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Paula Werning sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker